

7/8

**laiškas
lietuviams**

liepa-rugpiūtis / july-august 1975

VYSK. M. VALANČIAUS VEIKLOS AIDAI	219	Prel. Pr. M. Juras
SENATVĖ — TAI DAR NE KARSTAS	221	Juozas Prunskis
KONRADAS ADENAUERIS — VOKIETIJOS STEBUKLADARIS	225	J. Venckus, S.J.
EILĖRAŠČIAI	230	Danguolė Sadūnaitė
SPALVOTO ŽMOGAUS DIEVAS	231	Vytautas P. Zubas
VAIKAI IR NAMŲ RUOŠA	233	A. Augustinavičiūtė
VYRAS IR MOTERIS ŠEIMOJE	237	J. Miškinis
TOS PAČIOS MOTINOS SŪNŪS	239	Eglė Juodvalkytė
KALBA	240	J. Vaišnys, S.J.
TĖVYNĖJE	242	D. ir G. Vakariai
TRUMPAI IŠ VISUR	245	Parinko J. Prunskis
FILMAI	250	J. Prunskis

*

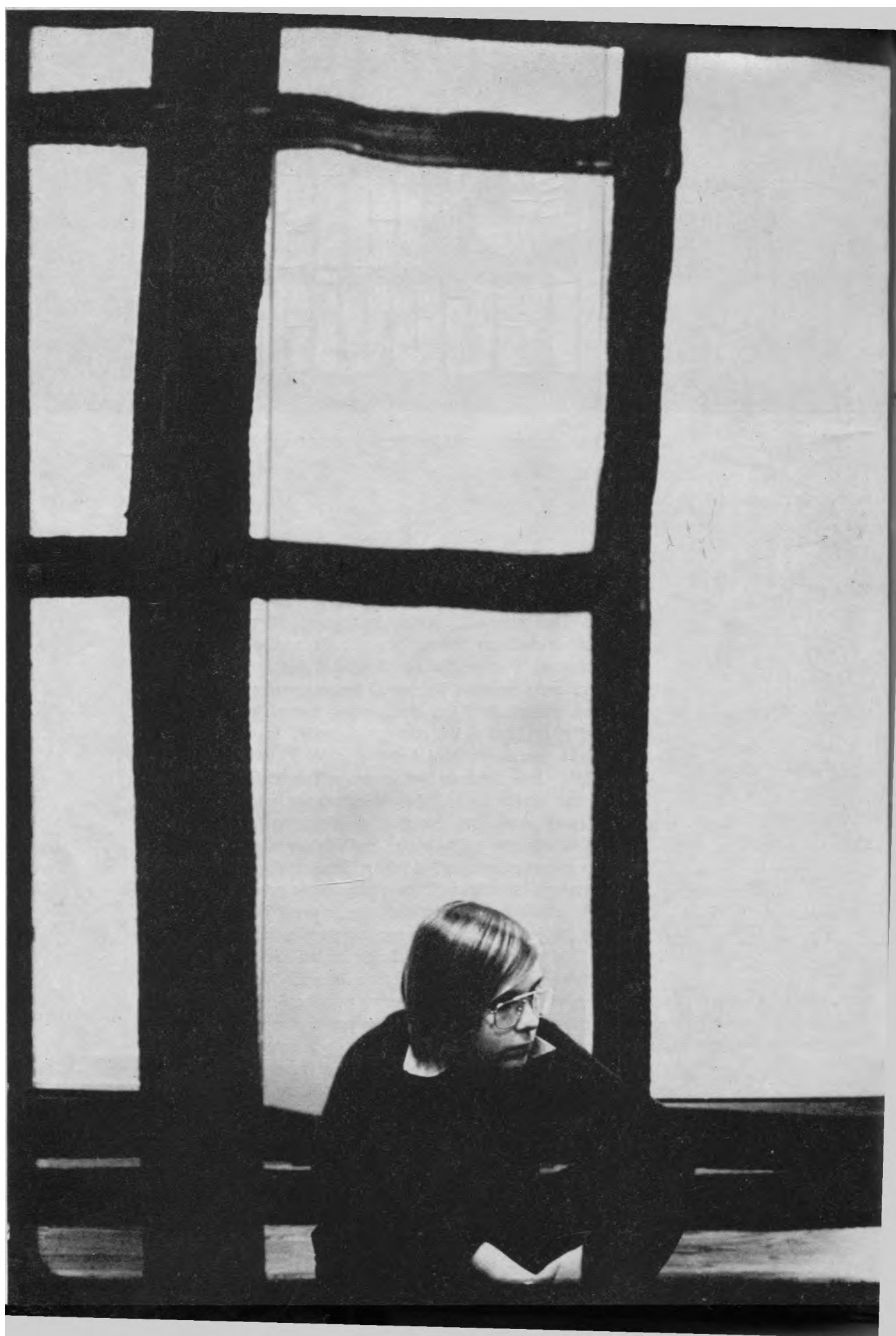
Inž. Romas Bartuška pernai suruoštoje Lietuvių Foto Archyvo fotografijos parodoje laimėjo pirmąją premiją. Šio "Laiškų Lietuviams" numerio iliustracijos yra perfotografuotos iš jo spalvotų skaidrių.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.

1975 / LIEPA - RUGPIŪTIS / VOLUME XXVI, NO. 7-8

Šv. Raštas sako, kad Dievas, per šešias dienas sukūręs pasaulį, septintąją ilsėjosi. Dievui, be abejo, poilsis nebuvo reikalingas, tik Jis norėjo žmogui duoti pavyzdį, kad reikia ne tik dirbti, bet ir pailsėti. Žmogus nėra mašina, jis negali be pertraukos dirbti. Jeigu kas giriasi, kad jau daug metų neturi jokių atostogų, tai jį reikėtų labai rimtai perspėti, jog čia nėra ko girtis. Jis turėtų tuoj keisti šį savo netikusį gyvenimo būdą, kol dar visiškai nesugadino nervų sau ir kitiems. Kažin ar ir mūsų visuomenės veikėjams, kurie vienas prieš kitą kovoja, skaldydami ir taip jau labai stiprias mūsų jėgas, nebūtų naudingiausias vaisius geros atostogos? Kartais tikrai sunku suprasti, kaip suaugęs inteligentiškas žmogus nesuvokia, jog niekindamas mūsų organizacijas ir prieš jas kovodamas, ne tik jokio patriotiškumo neparodo, bet tarnauja tik mūsų tautos priešams. Kažin ar tai nėra nuo sunkaus darbo nusilpusios sveikatos ir nuo įvairių skaudžių pergyvenimų pairusių nervų pasekmė? Tad tikrai nuoširdžiai visiems linkime šią vasarą smagiai paatostogauti, pailsėti, o rudenį, sugrįžę iš atostogų, gal galėsime lengviau suvaldyti savo nervus ir sutilpti toje pačioje bendruomenėje. Kokie būtume laimingi, jeigu ir apie mūsų išeiviją būtų galima pasakyti taip, kaip dažnai sakoma apie Šveicariją: "Ji neturi armijos – ji pati yra armija".

VYSK. M. VALANČIAUS VEIKLOS AIDAI ŠVENTAISIAIS METAIS

PREL. PR. M. JURAS

Popiežius Paulius VI, 1975 metus paskelbdamas Šventaisiais metais, nurodė labai svarbų jų tikslą: susitaikyti su Dievu ir su artimu, kad žmogus, gyvendamas pagal Kristaus evangeliją, galėtų tiksliai atlikti savo paskirtį religinėje ir tautinėje bendrijoje ir platinti Kristaus karalystę žemėje.

Dievas sutvėrė žmogų ne ką menkesnį už angelus ir apdovanojo brangiausiomis gėrybėmis. Todėl pirmoje vietoje jo gyvenimas turi būti skirtas Dievo garbei ir sielos labui. Vaikystėje žmogaus reikalais rūpinasi Dievo įgalioti gimdytojai. Kai jaunuolis suaugęs gali jau savarankiškai gyventi, išeidamas iš gimdytojų auklėjančios globos, pereina į dangiškojo Tėvo direktyvas, gaunamas per Kristų. Tada daugelis klaidingai suprasta laisve apsvaigsta ir pasimeta. Nutolsta nuo gimdytojų, nustelbia Dievo žodį, paskęsta žemiškuose rūpesčiuose ar gėrybėse ir supasauleja. "Kūno geismas, akių geismas ir gyvenimo puikybe" (1 Jn 2, 16) jį užliūliuoja. Amžinasis priešas "kaip riau-mojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti" (1 Pt 5, 8). Ateistinio komunizmo platintojai paruoštus agentus siunčia į ramių kraštų mokyklas, į universitetus, į darbininkų unijas ir į valdiškas įstaigas; skleidžia pragariškus nuodus, narkotikus; niekina autoritetą, tokiu būdu įnešdami į žmonių gyvenimą vaidus, nesantaikas, chaosą ir chuliganizmą.

"Bažnyčia, į kurią visi esame Jėzaus Kristaus šaukiami ir kurioje Dievo malone pasiekiame šventumo", mato ir supranta daromą žmonijai skriaudą. Ji paskelbė Šventuosius metus ir kviečia visus geros valios žmones susitaikyti, susivienyti su Dievu, kad, "apsiginklavę visais Dievo ginklais, galėtume išsilaikyti prieš velnio klastas ir grumtumės ne su kūnu ir krauju, bet su kunigaikštystėmis, valdžiomis, su tamsybių pasaulio valdovais ir dvasinėmis blogio jėgomis dangaus aukštumose. Todėl imkitės visų Dievo ginklų, kad galėtumėte blogą

dieną pasipriešinti ir, visa nugalėję, išsilaikyti. Tad stokite į kovą, apsijuosę savo strėnas tiesa, apsilvę teisumo šarvais ir apsiavę kojas ryžtu skleistu taikos Evangeliją. O svarbiausia, pasiimkite tikėjimo skydą, su kuriuo užgesinsite visas ugningas piktojo strėles. Pasiimkite taipgi išganymo šalmą ir dvasios kalaviją, tai yra Dievo žodį" (Ef 5, 11-17). "Dievo žodis yra gyvas, veiksmingas, aštresnis už bet kokią dviašmenį kalaviją. Jis prasiskverbia iki sielos ir dvasios atšakos, iki sąnarių ir kaulų smegenų ir teisia širdies sumanymus bei mintis" (Žyd 4, 12).

Taip pat šiais metais minime vyskupo Motiejaus Valančiaus šimto metų mirties sukaktį ir Mikalojaus Čiurlionio šimto metų gimimo sukaktį. Tad šie šventieji metai mums, lietuviams, yra dvigubai svarbesni. Šių dviejų žibintų bei genijų sukaktys itin aktualios mūsų laikams, nes jie primena bei ragina susirūpinti vieningesne, ištvermingesne religine, tautine ir kultūrine veikla. Tuo labiau, kad mūsų tėvynė yra pavergta, o mes išblaškyti po visą pasaulį. Gyvendami svetimuose kraštuose ir skirtingose sąlygose, esame įpareigoti rūpintis tautinių tradicijų bei tautinės kultūros išlaikymu ir apsaugojimu. Šiuo metu taip pat ir artimo meilė verčia lietuvius visomis jėgomis tiesti pagalbos ranką savo tautiečiams, kovojantiems už Lietuvos nepriklausomybę.

Vyskupo Valančiaus metai mums primena prieš šimtą metų Lietuvoje siautėjusią represiją, kuri buvo palietusi lietuvių religinį ir tautinį gyvenimą. Rusų caras, su savo valdininkais pavergęs Lietuvą, norėjo matyti lietuvius prasigėrusius, beraščius, lengvai pasiduodančius rusifikacijai. Dėl to visomis priemonėmis rovė iš lietuvių širdžių ir tikėjimą, ir lietuviybę.

Tuo metu Viešpats davė Lietuvai geniaus proto ir didvyriškos drąsos bei ryžto vadą – vysk. Valančių. Jis gerai suprato caro kėslus, tragiškai skaudžią Lietuvos pa-

dėtį ir liaudies reikalus. Apsiginklavęs dvasiškais ginklais, drąsus, griežtas, strategiškai planingas ir nepalaužiamo ryžto karys narsiai stojo į dvasinę kovą su caru. Gudriai panaudojo savo pagalbininkus, parapijines mokyklas, lietuviškąją katalikiškąją spaudą ir blaivybę. Pats spinduliuodamas Kristaus dvasia, uždegė ir kitus Dievo ir tėvynės meile. Savo ir iš Prūsų pargabentais raštais nušvietė lietuviams gresiančius pavojus. Jis lietuvius išamonino, pakėlė jų gerovę ir išvedė iš tamsos į šviesesnę rytojų.

Šiais gi mūsų laikais Rusijos ateistinis komunizmas yra pavergęs mūsų tėvynę. Žiauriausioje vergijoje lietuviai kenčia dvasinį ir materialinį skurdą. Tūkstančiai lietuvių aukojasi už tikėjimą ir tautos laisvę. Nebijo nei areštų, nei trėmimo į Sibirą. Jų kančios, ašaros ir pralietas kraujas šaukia mus pagalbon, kad išsilaisvintų iš komunistinės vergijos. Kokius ginklus vartojo prieš šimtą metų Valančius ir kokius jis dabar naudotų?

Po šimto metų, už tūkstančių mylių savo dvasios akimis mes matome didžiadvasį vysk. Valančių ir girdime katalikybės, lietuviybės, blaivybės ir lietuviškosios katalikiškosios spaudos srityje jo minčių, darbų ir kautynių aidus. Tie aidai mus žavi. Jie susilieja su šventųjų metų paskelbtu šūkiu: vienybė, vienybė, vienybė... Iš tikrųjų ir Kristus meldė savo dangiškąjį Tėvą, "kad visi būtų viena, kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyme, tegul ir jie bus viena mumyse... Kad jie būtų viena, kaip mes esame viena: aš juose ir tu manyje, kad jie pasiektų tobulą vienybę" (Jn 17, 21-23). Iš patirties žinome, kad be vienybės nėra galybės.

Vysk. Valančiaus veikloje pirmutinis ir svarbiausias tikslas buvo padaryti Lietuvą dvasiškai stiprią ir vieningą. Jis davė į lietuvių rankas šventąjį Raštą, kuriuo Dievas kalba į žmogų. Statė prieš akis šventųjų gyvenimus, kad visi iš jų pasimokytų nugaltėti savo užgaidas ir sekti Kristų. Vysk. Valančius savo raštais įtikinėjo žmones, kad žmogus yra Mistinio Kristaus Kūno narys, Vynmedžio šakelė Kristaus Vynuogyne, kuri neša vaisių tik tada, kai yra susijun-

gusi su Vynmedžiu. Jis priminė, kad Kristus yra mūsų "Kelias, Tiesa ir Gyvenimas", kad mes "jame gyvename, judame ir esame", kad niekas neateina pas Tėvą, kaip tik per jį, kad savo išūnytus vaikus maitina ir stiprina Duona, nužengusia iš dangaus, kad Eucharistijoje tikintieji tampa Kristaus kūno dalininkais, dalyvauja vienoje Kristaus kunigystėje, kad Kristus, apsigyvenęs žmoguje, sueina su juo į draugystę. Užtat šv. Paulius rašo: "Ar nežinote, kad jūs esate Dievo šventovė ir jumoje gyvena Dievo Dvasia?" (1 Kor 3, 16). "Ar nežinote, kad jūsų kūnas yra šventovė jumoje gyvenančios Šventosios Dvasios, kurią gavote iš Dievo, ir kad jūs nepriklausote patys sau?" (1 Kor 6, 19).

Sutvirtinimo sakramentu esame įpareigoti ginti ir platinti tikėjimą ir žodžiu, ir darbu, kiekvienas pagal savo amžių, luomą ir galimybes. O tų darbų ir priemonių tiek daug, kad, veikiant šeimose, parapijose, draugijose, organizacijose ar pavieniui, žmogus tik amžinosios Šviesos tiesoje tegali suvokti, kas būtiniausia. Užtat neapsakomai svarbu yra būti vienybėje su Kristumi, norint plėsti "tiesos ir gyvybės, šventumo ir malonės, teisingumo, meilės ir taikos karalystę".

Šiais šventaisiais metais, susitaikę su Dievu, pasiryžkime visur spinduliuoti Kristaus dvasia ir veikloje naudoti vysk. Valančiaus vartotas priemones. Stenkimės:

1. Kad mūsų veikla reikštųsi Kristaus dvasia dangiškojo Tėvo garbei ir sielų naudai.
2. Kad šeimos būtų šviesūs tikėjimo židiniai.
3. Prisidėti prie jaunosios kartos auklėjimo katalikiška ir lietuviška dvasia.
4. Raginti ir padėti jaunimui organizuotai puoselėti blaivybę, susilaikant nuo svainančių gėrimų vartojimo ir kovoti su jaunimą demoralizuojančiais narkotikais.
5. Skaityti ir platinti lietuvišką katalikišką spaudą daugiau, negu iki šiol.
6. Ugdyti atsakingumą už savąją tautą.
7. Branginti, telkti ir saugoti tautines tradicijas ir vertybes.

SENATVĖ — TAI DAR NE KARSTAS

JUOZAS PRUNSKIS

Jau 30 metų sueina, kai dešimtys tūkstančių lietuvių, atūžiant raudonajai lavai, turėjo palikti savo tėvynę ir bėgti į vakarus. Bėgo į nežinią, bet daugelis dabar yra gerai įsikūrę ir materialiai neblogai apsirūpinę. Tačiau pridėtieji trys dešimtmečiai prie jau subrendusių pabėgėlių amžiaus atvedė daug tūkstančių mūsiškių prie senatvės slenkščio. Kai žmogus peršoka kapą metų, tolimesnieji metai pašėlusiai greit bėga ir atneša naujų problemų. Daugelis tampa pensininkais, kurių ne vienas atsidūsta, kad jau nebėra ko laukti. Seniau buvo laukiama, kada bus atostogos, kada nebereikės dirbti. Dabar atėjo nenutraukiamos atostogos, ir ne vienas ima jaustis, kad jis jau niekam nebereikalingas...

ATVIRAS KŪRYBAI KELIAS

Šitoksai jausmas yra žmogų žlugdantis, ir iš tokio pesimizmo reikia išsinerti. Nors ir silpstant kūno jėgoms, dar pasilieka labai platus veiklos ir kūrybos laukas. Jonas Miltonas, vienas iš didžiausių anglų poetų, šalia rašytojo Šekspyro, didžiuosius savo kūrinius parašė paskutiniaisiais dviem savo gyvenimo dešimtmečiais, kada jau buvo visiškai aklas. Liudvikas Beethovenas, vienas iš didžiausių kompozitorių muzikos istorijoje, tęsė savo muzikinę kūrybą net ir visiškai apkuręs. Jeigu tie didelio amžiaus vyrai būtų nuskendę pesimizman, mes nebūtume turėję nei Miltono "Prarastojo rojaus", nei Beethoveno devintosios simfonijos.

SUMAŽĖJĘ KLYSTKELIŲ PAVOJAI

Metų krūvis žmogui atskleidžia naujus horizontus. Prancūzų rašytojas Paul Claudel savo dramoje "Šilkinis batelis" vaizduoja jėzuitą, vienintelį išlikusį gyvą piratų išnaujintame laive, kurio burių stiebas nulaužtas, laivas audros bangų blaškomas. Tas nelaimingasis, pririštas prie išlikusio stiebo kamieno, jausdamas artėjančią mirtį, kalba:

— Viešpatie, dėkoju tau... Kartais man tavieji įsakymai atrodydavo taip sunkūs ir manoji valia laisvėje pasinešdavo prieš tavę, bet dabar aš nebegaliu būti arčiau tavęs pritvirtintas, kaip esu. Kaip smarkiai mano sąnariai bandytų pajudėti, jie negali nė per colį nutolti nuo tavęs. Ir taip aš esu pritvirtintas prie kryžiaus...

Kai senatvėje mūsų gyvenimo laivas sudūžta, mes galime pasiguosti su tuo jėzuitu, kad dabar mums taip sumažėjusios galimybės nutolti nuo mūsų laimės šaltinio — Viešpaties.

VIENTATVĖ IR VISUOMENIŠKUMAS

Rašytojas Tennessee Williams savo kūrinyje "Nužengiantis Orfėjus" sako: — Mes visi esame sandariai uždaryti savuosiuose kūnuose. Galėtumei sakyti — esi pasmerktas vienatviškam areštui savo odos viduje.

Senatvės grimas gal atitolins ne vieną bičiulį. Kiekvieni metai mes krisime į didesnę vienatvę, "pasmerkti areštui", jei ne savo odoje, tai bent savo butuose. Bet kol ta susilpnėjusi arešto valanda ateis, dar mums pasilieka platūs visuomeninio reiškimosi laukai, plačios galimybės dalyvauti įvairiausiuose kultūriniuose parengimuose, jei ne įtakingais organizatoriais, tai bent daug pasitenkinimo turinčiais stebėtojais ir iniciatoriams nešančiais džiaugsmą dalyvių skaičiaus padidiniu.

Psichologijos ir psichiatrijos milžinas C. G. Jung skelbia, kad žmogus paprastai gyvendamas ir veikdamas tesunaudoja tik pusę savo sugebėjimų ir galimybių. Tai jeigu amžius ir nubrauks net pusę mūsų sugebėjimų ir jėgų, tai, likusias sutelkę, mes dar galėsime visiškai pakenčiamai reikštis ir su savu įnašu.

NAUJI HORIZONTAI

Platono rašte "Politeja" užtinkame sensantį Cefulasą, kuris sveikina Sokratą ir jam pasakoja apie naują susiinteresavimą pa-

grindinių gyvenimo problemų diskutavime. Jis sako:

— Kai mano kūno pasitenkinimai išblęsta, tuo pačiu laipsniu auga tų gerųjų pasikalbėjimų troškimai ir mano džiaugsmas jais.

Kalendorinis žmogaus senumas dar jo nepadaro visiško beginklio ateities planų tiesimui. Atminkime, kad graikų dramaturgas Sofoklis turėjo jau 80 m., kai rašė "Tironą Edipą". Goethe buvo prašokęs 80 m., kai baigė "Faustą". Daniel Defoe, visokius užsiėmimus bandęs, turėjo jau 59 m., kai sėdė rašyti "Robinsoną Kruzę". Per penkerius sekančius metus jis parašė dar šešis romanus. Filosofas Kantas "Grynojo proto kritiką" paskelbė, būdamas 57 m. Michelangelo turėjo 70 m., kai baigė dekoruoti Šv. Petro kupolą. Verdi, Haydnas, Handelis kūrė nemirtingąją muziką, jau prašokę 70 m. amžiaus. Rembrandtas ir Monet savo geriausius paveikslus sukūrė į savo gyvenimo pabaigą, taip kaip ir Yeats parašė kai kuriuos geriausius savo kūrinius, artėdamas į mirtį.

Nobelio laureatas Francois Mauriac taip aiškina savo paskutiniojo romano kilmę: "Sulaukęs savo 80-jo gimtadienio, aš tariau sau: kadangi atrodo, kad aš toli ligi mirimo, kodėl gi man neparašyti dar vieno romano?" Ir jis sukūrė savo paskutinį šedevrą "Maltaverne". Veikalas buvo išleistas 1969 m., kai Mauriac jau turėjo 83 m. amžiaus, ir tas romanas tapo labiausiai perkama knyga Prancūzijoje.

VALSTYBININKŲ PAVYZDYS

Churchillis, Gandhi, Gladstonas, De Gaulle, Adenaueris — tai buvo valstybininkai, kurie, nepaisant savo seno amžiaus, darė lemiamus sprendimus ir daug paveikė savo kraštų politinę ateitį. Gladstonas tapo ministriu pirmininku, turėdamas 84 m. amžiaus. Adenaueris buvo išrinktas Vokietijos kancleriu, kai turėjo 70 m. Pakartotinai šioms pareigoms išrenkamas, jis vairavo V. Vokietijos likimą, kol pasitraukė, sulaukęs 87 m. amžiaus.

Literatūroje randame daugelį atvejų, kur senatvės prasmė išryškinama. Nobelio lau-

reatė Sigrid Undset savo romane "Kristina Lavransdatter" aprašo to veikalo heroję Kristiną keturiose jos gyvenimo dimensijose: ji yra laiminga vaikystėje, maištinga jaunatvėje, turi apkartusį gyvenimą vedybose ir tik į gyvenimo pabaigą po gausių kentėjimų pasiekia tikrąsias moteriškojo ir krikščioniškojo gyvenimo aukštumas.

"VELNIO ADVOKATO" ISTORIJA

Rašytojas Morris West savo romane "Velnio advokatas" vaizduoja intelektualą anglų prelatą, kuris praleidžia savo gyvenimą Vatikano kongregacijos raštinėje. Monsinjoras Blaise Meredith yra geras žmogus, bet savo šaltumu kiek atstumiantis. Tai vienos dimensijos vyras: drausmingas, griežtas, tvarkingas, korektiškas. Bet jo asmenybei trūksta užjaučiančios meilės, tikro skausmų ir džiaugsmų supratimo, žmonių aistrų ir kančių suvokimo.

Vieną dieną jis patiria, kad artėja jam mirties sprendimas: jis palaipsniui miršta vėžiu. Jis siunčiamas į vieną italų kaimą kaip vadinamasis "Velnio advokatas" ieškoti kliūčių planuojamam šventuoju paskelbti Giacomo Nerone, kuris tikrai gyveno heroiško šventumo gyvenimą. Čia jis suvokia, kad žmogus, kuris neįstengia mylėti kitų žmonių, negali tikrai mylėti Dievo. Pamažu Meredith, tas šaltas biurokratas, pasikeičia į šiltą, suprantantį, mylintį kunigą. Tas vyras, kuris anksčiau buvo toks rezervuotas, šaltas, be aistros, dabar, paskutiniaisiais savo gyvenimo metais asmeniškai įsisuka į italų kaimo žmonių džiaugsmus, kentėjimus, meilės jausmą ir trapumus. Prieš savo mirtį prelatas savyje išugdo žmoniškumo turtus, kokių jis anksčiau gerai nesuvokė. Romą jis buvo palikęs kaip sudžiūvęs pedantas su knygų dulkėmis apnešta širdimi, o miršta kaip atjaučiantis, šiltos sielos, labai humaniškas kunigas.

MEILĖ IR PRASMĖ GERUME

Japonijos pirmaujantis filmų režisierius Kurosawa 1952 m. susuko filmą "Ikiru". Tai jaudinanti drama apie vieną vyresnio amžiaus žmogų, kuris sužino, kad serga vėžiu, ir kuriam teliko gyventi šeši mėnesiai. Jis

siekia likusias savo gyvenimo dienas daryti prasmingas. Praleidęs savo gyvenimą biurokratinio miesto raštinėje, jis dabar ieško gilesnės prasmės savo nebegausiose dienose. Savo sumenkusiomis jėgomis jis dabar stengiasi pasiekti, kad būtų įrengta vaikams žaidimų aikštė. Jam pavyksta pralaužti biurokratų kliūtis, aikštė įruošama, ir vaikai joje laimingai žaidžia. Čia jis maloniai vaikščioja, sėdi, tapęs pilnu humaniškos užuojautos žmogumi. Čia jis ir miršta. Filmas jaudinantis apie senstančio ir mirstančio žmogaus agoniją ir triumfą, kai paskutinį pusmetį jis savo gyvenimą padaro labai teigiamą, pilną meilės ir prasmės.

NETIKRUMAS IR BAIMĖ

Jeigu šie istorijos, literatūros ir filmų kūrybos pavyzdžiai prabyta į mus teigiamais viltingais žodžiais, tai, antra vertus, yra ir perspėjančių grėsmingų pavyzdžių. Mat, su silpnėjančiomis senatvėje jėgomis stiprėja toks netikrumas, net ir baimės jausmas. Kaip jis kartais gali būti nepateisinamas ir beprasmis, ryškiai pavaizduoja japonų filmas: "Aš gyvenu baimėje". Čia senokas plieno bendrovės prezidentas pergyvena nenugalimą baimę, kad jo kraštas bus sunaikintas atominio antpuolio. Jis tuo baimingai įsitikinęs ir stengiasi įtikinti savąją šeimą. Jis nori parduoti fabriką ir bėgti į saugesnę Pietų Afriką. Šeima nepasiduoda toms sugestijoms, bet senasis žmogus yra tiesiog apsėstas baimės ir, kad priverstų šeimą paklusti jo planams, pats padega fabriką. Tik liepsnoms švytint kažkaip atšyla jo širdis ir jis prabyta:

— Aš bijau, beviltiškai esu įsibaiminęs. Esu bejėgis prieš baimę. Nieko nebeįstengiu daryti, ir mano gyvenimas tampa gyvu pragaru...

Jaunose dienose, kai žmoguje kunkuliuoja jo gyvybiškos jėgos, jis gal net per daug optimistiškas, bet senatvėje, kai jėgos ima išblėsti, jei žmogus neįstengia atsiremti Dievu, jį gali vergiškai prislėgti baimė. Tai gana natūralu. Kierkegaardas niekina tuos, kurie giriasi niekada nepatyrę baimės, nes, anot jo, šie dar nėra pradėję egzistuoti kaip tikri žmonės.

JĖGA IŠ AUKŠČIAU

Bet jei rūpestis, netikrumas, baimė yra natūralūs žmogaus palydovai ir jie labiau išryškėja į amžiaus pabaigą, tai nepamirština, kad paramos galima susilaukti iš amžinybės. Rašytoja Gertrud von le Fort savo romane "Ešafoto giesmė" vaizduoja mergaitę prancūzų revoliucijos metu. Ji pilna baimės ir, kai ji stoja į vienuolyną, seserys svyruoja, ar ją priimti, kai ji taip baimės apimta. Tačiau tas baiminimasis ir silpnumo jautimas veda ją į nuolankumą ir didesnę pasitikėjimą Dievu. Ir kai šešiolika karmeličių baigia savo gyvenimą ant ešafoto, staiga ši mergaitė išsilaisvina iš baimės pančių ir ryžtingai išeina minios priešakin. Ji tęsia tą "Veni Creator", kurią mirtis nutildė kankinių vienuolių lūpose, ir ryžtingai pati pakelia kankinystę iš isteriškų revoliucijos moterų.

Rašytojas Bernanos tą Le Fort romaną perkėlė į sceną, sukurdamas dramą "Karmeličių dialogai". Vokiečių vertime šios dramos antraštėje išryškinama pagrindinė jos idėja: "Palaiminga baimė" — krikščioniui baimė gali virsti išganingu patyrimu, surandant paramą Dievuje.

KITU KELIU

Jei minėti veikalai išryškina pozityvų veikimą pasitikėjimo Dievu mūsų rūpesčių dienose, tai tas pats rašytojas George Bernanos savo veikale "Provincijos kunigo dienoraštis" prie šių išvadų prieina kitu keliu. Čia vaizduojama grafienė, kurios sūnaus staigi mirtis pripildė ją kartumu Dievo atžvilgiu. Ji pasakojasi kunigui, kad niekada Dievui nedovanos už sūnaus atėmimą. Nepykantos apimta jos širdis visiškai atstumia net ir dukterį, nublokšdama ją į savižudybę. Kunigas, suprasdamas motinos agoniją, jai tvirtai aiškina, kad ji gali rodyti kumštį Dievui, spiaudyti į jį, galėtų net jį nuplakti ir net nukryžiuoti, ir tai nieko labai nereikštų, nes Dievas jau tai yra iškentėjęs. Būdama prie mirties slenksčio, ta grafienė pagaliau suvokia, kad "tikrasis pragaras yra nieko nemylėti". Savo kartume ji izoliavo save nuo Dievo, ir tai išugdė pragarą jos pačios širdyje. Jos paskutiniai žodžiai,

kuriais baigiamas tas romanas, yra: "Viskas Dievo malonėje". Dieviškoji malonė sutirpdo kartumą jos širdyje ir užkuria meilės šilumą.

Su augančia metų našta, žmoguje auga ir kentėjimai. Jis jaučiasi daugelio nesuprastas, nemylimas, gal tik šaltai toleruojamas. Bet tas žemėje sutinkamas šaltumas yra jam proga ieškoti šilimos kituose pasauliuose. Vienas iš vadovaujančių japonų katalikų romanistų — Shusaku Endo — yra parašęs knygą "Tyla". Antraštė taiko į tą Dievo tylą, kai septynioliktojo šimtmečio pradžioje daugelis japonų katalikų kentėjo didelius persekiojimus. Kai kurie tas tortūras pergyveno keletą dienų. Bet ir tame jų tikėjimo bandyme jie parodė heroiską ryžtingumą, net ir tylint Dievui. Jie girdėjo Jo balsą savo širdyse.

A. Deeken, autorius knygos "Growing Old and how to Cope with it", kurios medžiaga ir šiame rašiny pasinaudojama, pasakoja, kaip jis buvo labai paveiktas vienos moters, Niujorko ligoninėje sergančios vėžiu, kuri savo kentėjimuose priminė, kaip daug jai reiškia šv. Povilo posakiai: "Jei esame mes prispausti, tai tas yra mūsų išganymui; dabar aš džiaugiuosi savo kentėjimuose jūsų labui".

NE PABAIGA, O ARTĖJIMAS PRIE PRADŽIOS

Pagaliau juk senstantis žino, kad jo besibaigiantieji metai nėra pabaiga, o tik artėjimas į pradžią ir kad už mirties nakties yra nesibaigiančio gyvenimo aušra. Svarbiausia — visada prieš akis turėti tą gyvenimo prasmės pajautimą.

Daugeliui didelį išpūdį yra padariusi japonė Satoko Kitahara. Ji buvo japonų universiteto profesoriaus duktė. Dar būdama studentė, surado Kristų. Buvo pakrikštyta 1949 m., turėdama 24 m. amžiaus. Aplinkybės ją suvedė su Tokijo skudurų rinkėjais, ir ji ryžosi padėti tiems vargingiausiems didmiesčio gyventojams. Pasitraukusi iš turtingos šeimos lengvo gyvenimo, ji persikėlė į vargingųjų rajoną, skudurų rinkėjų koloniją. Ji ypač padėjo jų vaikams. Kai vienas skudurų rinkėjas susirgo ir jo šeima

neturėjo iš ko pragyventi, ji pati pasiėmė skudurų rinkėjo vežimėlį ir taip parūpino pragyvenimą ligonio šeimai. Bedirbdama sunkiausiose sąlygose, susirgo džiova ir mirė 1958 m., tesulaukusi 33 m. amžiaus, palikdama amžinai gyvą gilios artimo meilės heroiško pasiaukojimo pavyzdį, kas gali įprasminti ir daugelio kitų žmonių gyvenimą.

Francois Mauriac, kuris mirė 1970 m., sulaukęs 84 m., rašė:

— Tikiu, kaip tikėjau dar būdamas vaikas, kad gyvenimas turi prasmę ir kryptį bei savas vertybes, kad joks kentėjimas nedingsta, kad kiekviena ašara ir kiekvienas kraujo lašas yra suskaityta, kad gyvenimo paslaptis atsiskleidžia šv. Jono žodžiuose: "Dievas yra meilė".

Senatvė kaip tik ir atskleidžia anuos prasminguosius horizontus. Žmogaus silpnume yra surandamas Dievo stiprumas; pasitraukimas nuo didesnio aktyvumo duoda laiko išsižiūrėti į naujas perspektyvas.

Mauriaco romanuose yra daug silpnųjų charakterių, paslydusių, kuriems tačiau nauji akiračiai atsiveria su augančiu amžiumi. Tik tada nugalima aistra, savimeilė. Jo romane "Raupsuotojo pabučiavimas" nupasakojama tragiška nelaimingos moterys tės istorija, kur bjaurus turtuolis veda neturtingą gražuolę. Jo žmona Noemie randa vyro kūną atstumiantį, tik kai artėja jo mirtis, ji išvelgia jo vidinį grožį ir ima jį pamilti.

PER TYRUS Į ŽADĖTAJĄ ŽEMĘ

Svarbiausias gyvenimo saulėleidžio uždavinys — pasiruošimas mirčiai. Mozartas, tas genialus muzikos kūrėjas, prieš savo mirtį (mirė turėdamas 35 m.) rašė:

— Kadangi mirtis yra tikrasis gyvenimo galutinis tikslas, aš pasirūpinau arčiau pažinti tą tikrąjį gražiausią žmogaus draugą; pažinti tiek, kad mintis apie mirtį ne tik manęs negąsdina, bet dargi atneša daug paguodos ir vidinės ramybės. Aš dėkoju Dievui, kad jis man suteikė laimę ir progą pažinti mirtį kaip raktą į tikrąją laimę. Niekada negulu į lovą nepamastęs, kad, gal būt, nežiūrint mano jaunumo, ateinančią

dieną aš jau nebebūsiu gyvas. Ir niekas dėl to negali pasakyti, kad aš socialiniame bendravime esu paniuręs ar liūdnas. Už tą laimę aš kasdien dėkoju Sutvėrėjui ir visa širdimi tos laimės linkiu kitiems žmonėms.

Labai vaizdžiai susumuoja senatvės metų prasmę knygos autorius A. Deeken:

– Senėjimas – tai lyg perkeliavimas per tyrus į žadėtąją žemę. Senėjimas atsiskleidžia, kaip yra nepastovus šis gyvenimas. Turtas ir išoriniai laimėjimai, grožis ir sveikata – viskas nyksta. Tačiau to praeinanumo patyrimas yra tik viena pinigų pusė. Senstantysis suvokia daiktus, kurie nenyksta ir yra amžini. Nykstant žmogaus gyvenimui, gali žmogus įgauti naują gilesnį tikėjimą nesibaigiančiu amžinuoju gyvenimu vienybėje su triasmeniu Dievu. Amžinos

ateities dimensijos atsiskleidžia kaip šilta žėrinti šviesa, kuri apšviečia dabartį ir duoda naują prasmę bei viltį viskam.

Nors žmogus žino, kad jis turės pereiti per kentėjimus ir mirtį, jis žino, kad jo paskutinis, svarbiausias žingsnis bus dalininkystė kentėjime ir mirtyje su Kristumi, perėjimas į prisikėlimą ir amžinąjį gyvenimą su prisikėlusiu Kristumi... Tada žmogus savo senėjimo vyksmą matys kaip svarbų tarpsnį kilniame atsidavime, augime ir pilnume, kurio viršūnė yra visiškas susivienijimas su kenčiančiu, mirstančiu ir prisikėliančiu Kristumi.

Senėjimas tokiam žmogui bus skausmingas, bet kartu ir garbingas parėjimas tyrų kelionėje į žadėtąją žemę ir džiaugsminga, miela draugystė su Kristumi...

KONRADAS ADENAUERIS — VOKIETIJOS STEBUKLADARIS

J. VENCKUS, S.J.

Adenaueris buvo Apvaizdos skirtas žmogus atgaivinti smarkiai sumuštą, suniekintą Vokietiją. Viskas atrodė taip neįprastai. Kai baigėsi II pasaulinis karas, Adenaueris buvo jau 70 m. amžiaus. Jis buvo katalikas, o tokiam protestantiškame krašte kaip Vokietija sunku katalikui ilgiau išbūti valdžioje. Taip pat jis priklausė Katalikų partijai

– Centrui, kurią Hitleris buvo sunaikinęs. Niekas nesitikėjo, kad ši partija galės turėti reikšmės naujos Vokietijos politikoje. Tada jau buvo stipri Socialistų partija su Kurt Schumacheriu priešakyje. Ji turėjusi atkurti Vokietiją. Anglija jau 1946 m. buvo susitarusi jam perleisti Vokietijos vadovybę. Amerikai iš pat pradžių Adenaueris patiko. Kai 1945 m. užėmė Koelną, tuoj pakvietė jį burmistro pareigoms. Amerikai jis patiko dėl to, kad išliko visiškai nesusidėjęs su naciais, jiems nenusileido nė per plauką, nors dėl to turėjo daug kentėti. Dvylika metų (1933 - 1945) buvo gąsdinamas, kratomas, sekamas, porą kartų į kalėjimą pasodintas, net jo vardas buvo patekęs į baisųjį sąrašą tų, kurie

turėjo būti išvežti į Buchenwaldą, iš kur tik retas beišliko gyvas ir tik tada, kai atėjo amerikiečiai.

ADENAUERIO JAUNYSTĖ

Adenaueris tikėjo, kad žmogaus asmenybė susiformuoja tėvų namuose. Žmonai ir vaikams jis buvo labai atsidavęs. Padėdavo vaikams ruošti pamokas, drauge sodindavo medžius ir gėles savo sode. Buvo didelis rožių specialistas, visada sakydavo, kad kas myli gėles, myli ir savo vaikus.

Jis gimė 1876 m. sausio 5 d. Koelne. Šis miestas, trečias didumu Vokietijoje, yra labai katalikiškas, garsus savo meniška katedra ir sena krikščioniška kultūra. Tėvas buvo paprastas teismo valdininkas. Pirmieji du vaikai, Augustas ir Jonas, jau buvo universitete. Augustas vėliau tapo garsiu advokatu, daug pasitarnavusiu žmonėms ypač Hitlerio laikais, gelbėdamas juos iš visokių nelaimių. Jonas tapo kunigu, vėliau buvo paskirtas prelatu prie katedros. Tėvas pasiūlė Konradui tapti koku valdininku, nes

Konradas Adenaueris

jau nebegalįs jo leisti į universitetą, turėdamas jau už du daug išlaidų. Konradas, baigęs gimnaziją, gavo tarnybą banke. Pilnam ambicijų berniukui darbas nepatiko. Tėvas tai pastebėjo ir, gailėdamasis vaiko, išrūpino stipendiją studijuoti universitete. Vokietijoje buvo įprasta eiti iš vieno universiteto į kitą pasiklausyti garsių profesorių paskaitų. Konradas studijavo Freiburge, Muenche, Bonnoje. Stipendija buvo nedidelė, tėvas taip pat negalėjo daug pridėti, tad reikėjo gyventi su 90 markių (21.50 dol.) mėnesiui. Jis labai uoliai mokėsi ir priklausė tik prie kuklesnių korporacijų, nes priklausyti toms vokiečių studentų korporacijoms, kurios dėvėdavo prašmatnias uniformas su baltomis kelnėmis, ilgaus batais ir špagomis, jis negalėjo. Jis neturėjo laiko nei flirtams, nei visokioms studentiškomis išdaigoms. Rimtai ir daug studijavo. Kad studijuodamas neužmigtų, kišdavo kojas į šaltą vandenį. Vokietijos studentai mėgdavo atostogų me-

tu daug keliauti. Keliaudavo pėsti. Adenaueris taip pat apkeliavo daug kraštų: Šveicariją, Austriją, Italiją. Apie jo asmenišką gyvenimą daug žinių neturime, nes buvo labai užsidaręs, apie save daug nekalbėdavo. Gavęs universiteto diplomą, apsistojo Koelne ir ten advokatavo. 1911 m. tampa burmistro padėjėju. 1917 m. jau tampa burmistru ir šiose pareigose išbūna iki 1933 metų. Jis pasižymėjo kaip geras administratorius, įsteigė universitetą, panaikino senuosius sutvirtinimus aplink Koelną, įrūšė gražių parkų. Jo gyvenime viskas pasikeitė, kai prez. Hindenburgas Hitlerį paskyrė kancleriu 1933 m. sausio 30 d.

HITLERIS IR ADENAUERIS

Hitleris atleido Reichstagą, paskyrė naujus rinkimus ir pats važinėjo po miestus, varydamas rinkiminę propagandą už savo partiją. Adenaueris nujautė, kad Hitleris neša nelaimę ne tik tautai, bet ir krikščionybei. Į Koelną Hitleris atvyko 1933 m. vasario 17 d. Partija pareikalavo, kad visur būtų iškeltos nacių vėliavos. Adenaueris atsisakė, nes Hitleris atvyko ne kaip valdžios, o tik kaip partijos atstovas. Kai kur iš ryto atsirado partijos vėliavos. Adenaueris įsakė jas nuimti. Jau buvo aišku, kad jam burmistro dienos suskaitytos. Tuoj jis buvo atleistas. Tada išvyko į Berlyną ieškoti paramos pas Goeringą. Goeringas jau viską žinojo, kas buvo įvykę Koelne. Niekuo jam negalėjo padėti. Adenaueris pasitraukė į savo nuosavybę prie Bonnos, norėdamas čia ramiai gyventi ir sodinti rožes.

Hitleris savo partiją vadino *National Socialismus* vardu. Jis norėjo sujungti stipriai tautinius elementus ir visokios rūšies socialistus. Bet po savo politinės pergalės jau apie socialines reformas nebegalvojo. Socialinės reformos buvo vadinamos "antrąja revoliucija", apie kurią Hitleris nenorėjo nė girdėti. Tokią revoliuciją skelbė Emst Roehm, kuris pirmiau buvo padėjęs Hitleriui iškilti. Be to, jis valdė SA ir SS (Sturm Abteilung ir Sturm Staffel). Tai buvo partijos ginkluotos jėgos, kurių labai nemėgo kariuomenė, nes tai buvo lyg kariuomenė kariuo-

menėje. Hitlerio potvarkiu, partijos ginkluotos jėgos buvo skirtos tik politinei veiklai – naikinti Hitlerio politiškus priešus. Hitleris su Goeringu ir Himmleriu nutarė išvalyti partiją. Tai ir įvyko tos žiaurios skerdynės 1934 m. birželio 30 d. Berlyne ir Muenchene. Buvo išžudyta apie 1000 žmonių. Ta proga buvo areštuotas ir Adenaueris. Jį nuvežė į Potsdamą, kur buvo didelis policijos centras. Gestapo jį vis gąsdino: "Prisipažink, kad dalyvavai sąmoksle, pasakyk viską, ką žinai, kas daugiau dalyvavo?" Pagaliau jis buvo paleistas, bet sužinojo, kad pavojai tebegresia.

Garsiojo benediktinų vienuolyno Maria Laach, esančio tarp kalnų ir ežerų, abatas Ildefonsas Herwegen, Adenauerio klasės draugas, pakvietė jį apsigyventi vienuolyne. Adenaueris pakvietimą priėmė, nes norėjo ramiai pagyventi, nekliudomas Gestapo. Čia jis labai daug skaitė. Gerai išstudijavo popiežių enciklikas "Rerum Novarum" ir "Quadragesimo Anno", kurios jam labai patiko. Jam kilo mintis "deproletarizuoti proletariatą", ką vėliau jis ir padarė. Vienuolyne išgyveno metus. Daug meldėsi, dalyvavo gražioje vienuolyno pamaldose. Kartais atvažiuodavo žmona su vaikais. Drauge jie praleido ir Kalėdas. Vėliau, kad nebūtų nuobodu, jis pasikvietė ir sūnų Paulių, kuris čia gavo pašaukimą į kunigus. Gestapo sužinojo, kad vienuolyne apsigyvenęs Adenaueris. Prašė abatą, kad jo čia nelaikytų. Abatas priešinosi, kad kišamasi į vienuolyno vidaus reikalus, bet pats Adenaueris nenorėjo ilgiau pasilikti, kad nesudarytų vienuolynui nemalonumų, nes Gestapo turėjo priemonių pakenkti, jeigu tik norėjo.

Prieš Hitlerį buvo keli pasikėsinimai. Vienas beveik tik per stebuklą nepasisekė. Jis buvo labai gerai paruoštas. Tai įvyko 1944 m. liepos 20 d. Tada visi matė, kad karas jau pralaimėtas. Manė, kad be Hitlerio bus lengviau susitarti su nugalėtojais. Atentatą apsiėmė įvykdyti pulk. grafas Claus Stauffenberg, kuris Afrikoje bekovodamas buvo labai sužalotas. Hitleris tada buvo generaliniame štabe Restenburge, Prūsijoje. Buvo padėta bomba. Sąmokslas ne-

pasisekė. Hitleris buvo tik lengvai sužeistas. Artimieji sąmokslininkai tuoj buvo sušaudyti. Gestapo ieškojo ir tolimesnių sąmokslų dalyvių. Buvo įtartas ir Adenaueris. Jį areštavo ir uždarė į kalėjimą. Kalėjime išbuvo apie keturis mėnesius. Kadangi amerikiečiai jau buvo labai arti, tai visų noras buvo Adenauerį kaip nors išgelbėti iš kalėjimo. Kažin kas jam pasakė, kad matęs jo pavardę išvežtinųjų į Buchenwaldą sąrašė. Adenaueris labai nusiminė. Tai buvo baisi vieta. Čia Hitlerio gydytojai atlikdavo su kaliniais skausmingus ir žeminančius tyrimus. Tarp kitko čia buvo ir merginų grupė, vadinama "rabbit girls". Į tą grupę buvo surinktos lenkės ir čigonės. Buvo norėta sužinoti, kaip ilgai žmogus gali išgyventi, tegaudamas tik sūraus vandens. Taip pat ten atlikdavo visokius sterilizacijos eksperimentus.

Kartą Adenaueris pasijuto, kad kažkas negerai su širdimi. Jis buvo nusiųstas į ligoninę. Netikėtai pasirodė Luftwaffe majoras ir griežtai įsakė atvesti Adenauerį. Bet tai buvo Adenauerio draugas, kuris pasiūlyo jį išgelbėti. Nuvežė pas vieną malūnininką ir ten apgyvendino. Tuoj pas poniją Adenauer atvyko Gestapo ir paklausė, kur jos vyras. Ji išsigandusi visaip teisinosi, kad nežinanti. Tuoj buvo areštuota ir nuvežta į kalėjimą. Dukterys verkia, klykia ir eina ieškoti mamytės. Jos 16 m. dukrelė pėsčia nueina į kalėjimą. Jos ašaros sujaudino sargus. Ji buvo nuvesta pas motiną, bet jos beveik nepažino, taip ji buvo iškankinta visokių žiaurių tardymų. Kai jokie kankinimai nepadėjo, tada buvo jai pasakyta, kad jei nesakys, kur yra jos vyras, tai tuoj bus areštuoti vaikai. Motina labai išsigąsta ir pasako, kur vyras slapstosi. Jai buvo pasakyta, kad tuoj paleis iš kalėjimo, jeigu pasakys, kur yra vyras. Vieną dieną jai praneša, kad eitų į priėmimo kambarį. Nuėjusi apstulbo iš nustebimo, nes iš kitos kalėjimo celės atvedė jos vyrą. Jai pasidarė labai liūdna ir gaila, kad savo vyrą išdavė Gestapui. Vyras ją nuramino. Paskui kiekvienas nuėjo į savo celę. Pranešė sūnams, kas atsitiko su tėvais. Trys sūnūs ir žentai gina

tėvynę, o jų tėvus čia taip kankina! Iš fronto atvyko jo sūnus leitenantas Max. Susitiko kalėjime su tėvu ir aptarė, ką daryti. Sūnus pasisiūlė važiuoti į Berlyną kalbėtis su Gestapo viršūnėmis. Jis ten buvo priimtas šaltai, bet korektiškai. Jam buvo pasakyta, jog negalima įrodyti, kad tėvas būtų dalyvavęs liepos 20 d. sukilime, bet vis tiek nusikaltęs, pabėgdamas iš ligoninės. Vis dėlto buvo pažadėta daryti žygių, kad būtų paleistas iš kalėjimo. Prieš Kalėdas buvo paleistas ir grįžo namo. Amerikiečiai jau visiškai artinosi. Gestapo pareigūnai ruošėsi bėgti.

VOKIETIJOS KANCLERIS

Karas pasibaigė 1945 m. gegužės mėnesį tarp 8 ir 9 d. naktį. Adenaueriui buvo didelė staigmena, kai du amerikiečiai kariškiai atėjo į jo namus ir Koelno komendanto vardu klausė, ar jis sutiktų būti Koelno miesto burmistras. Adenaueris nenorėjo tuoj duoti atsakymo, kad žmonės nepagalvotų, kad jis per daug draugauja su priešu. Jis sutiko tik slapta eiti burmistro pareigas. Tuoj padėjo statyti ant Reino sugriautus tiltus. Amerikiečiai pasikeitė su anglais zonomis. Britai perėmė Koelną. Jie buvo kitojie negu amerikiečiai – kišosi į Adenauerio administraciją, paprašė, kad žiemą kurui kirstų parkų medžius. Adenaueris atsisakė. Įvyko ir kitokių problemų. Britai jį po kelių mėnesių atleido iš burmistro pareigų.

Adenaueris buvo be darbo. Jis galvojo, kas atstatys tuos sugriautus istorinius miestus, kas atitaisys vokiečių tautos gerą vardą ir garbę. Visas pasaulis tada nekentė Vokietijos dėl Hitlerio žiauraus ir baisaus karo. Kas apsaugos Vokietiją nuo rusiškojo komunizmo? Kas apgins nuo ateizmo? Atsakymas jam buvo aiškus – tik tie, kurie tiki Dievo Apvaizda, kurie yra krikščionys. Jis sumanė steigti naują partiją, kuri turės atstatyti naują Vokietiją – ne prūsišką, ne socialistišką ar komunistišką, bet krikščionišką. Vokietija turi pasilikti Vakarų tautų šeimoje ir gintis nuo Rytų komunizmo.

Seniau Vokietijoje buvo Katalikų centro partija, kuri atliko didelę misiją, gindama katalikų reikalus. Ji gynė katalikus Kultūr-

kampfo laikais nuo Bismarcko persekiojimų. Hitleris Katalikų partiją sunaikino. Adenaueris taip pat nenorėjo tokios smulkios partijos, kokia ji buvo po I didžiojo karo. Nuo 1922 ir 1933 m. Vokietijoje buvo aštuoni visuotiniai rinkimai, nuolat keitėsi valdžios, kurias parlamentas nuversdavo dėl nepasitikėjimo. Adenaueris jau seniai galvojo, kad katalikai turi jungtis su protestantais politikos reikaluose. Dabar jis steigia Krikščionišką Demokratišką Vienybę-Uniją (CDU). Jai gali priklausyti visi krikščionys. Ji yra pastatoma prieš ateistinį komunizmą. Adenaueris, jau būdamas 70 m. amžiaus, važinėja po miestus ir miestelius, propaguodamas šią naują partiją. Jis manė, kad galės sujungti abi Vokietijas į vieną valstybę.

Ši partija – tai Adenauerio stiprybė. Su ja jis įvykdė tą "vokiškąjį stebuklą", iš baisesių griuvėsių atstatydamas naują Vokietiją. Steigiamasis parlamentas paruošia konstituciją. 1949 m. Adenaueris išrenkamas federaliniu kancleriu. Vakarų Vokietija po karo gauna pirmąją valdžią. Adenaueriui sekasi, nes tos valstybės, kurios Vokietiją nugalėjo, jam padeda. Jis mokėjo visus patraukti, lankydamasis tose šalyse ir kalbėdamasis su jų vadais. 1951 m. važiuoja į Londoną tartis su Churchiliu. 1953 m. aplanko Jungtines Amerikos Valstybes ir Kanadą, kur po 10 metų vėl pradeda plevėsuoti Vokietijos vėliava. Universitetai jam teikia garbės doktoratus. Amerikos žurnalistai rašo, kad Adenaueris savo veidu jiems primena indėnų vadą. Ne visuomet buvo toks jo veidas. Būdamas Koelne burmistro padėjėju, turėjo automobilio nelaimę, kurioje jo veidas buvo labai sužalotas. Doktorai tvarkė, siuvinėjo, ir jo veidas gavo visai kitą išvaizdą.

1955 m. vyksta į Maskvą. Šis "nugalėtos valstybės" kancleris susitinka su N. Bulganinu, kurį Kruščiovas greit nuvers. Adenaueris čia prisipažįsta, kad kelis kartus Vokietija nuskriaudė Rusiją ir USSR. Bet kolektyvinės kaltės prisiimti jis nenori – ne visi vokiečiai palaikė Hitlerį. Jis galėjo nurodyti ir save. Prašė, kad USSR leistų susijungti abiem Vokietijom. USSR nė kalbėti apie tai

nenorėjo, bet padarė kitokių naudingų sutarčių, užmezgant glaudesnius diplomatinius santykius. Adenaueris prisiėmė daug kaltes, bet vis dėlto davė suprasti, kad ir didžiosios valstybės padėjo Hitleriui užimti svetimus kraštus. Pagaliau yra viena valstybė, padariusi su Hitleriu sutartį dėl žemių pasidalinimo. Aišku, toji valstybė buvo USSR. Didžiausias Adenauerio susitarimas su USSR buvo dėl belaisvių grąžinimo. Jis to maldavo žmoniškumo vardan. USSR sutiko ir paleido 10,000 vokiečių belaisvių.

Adenaueris, būdamas sąmoningas krikščionis ir labai kilnus žmogus, be abejo, aiškiai jautė, kad Vokietija labai nuskriaudė žydus, atimdama jų turtus ir daugelį išžudydama. Jis tai vadino baisiu nusikaltimu. Kaip visa tai atitaisyti? Patys žydai pasiūlė. Jų neseniai susikūrusiai valstybei nebuvo lengvas gyvenimas. Daugelis imigravusių žydų buvo neturtingi. Tad reikėjo finansinės paramos. Adenaueris pradėjo derybas su Izraelio pasiuntiniu Paryžiuje 1951 m., o baigė Liuksemburge 1952 m. Sutartį pasirašė vokiečių ir žydų delegacijos tyliai, be jokio žodžio. Tai buvo lyg koks religinis veiksmas su prasminga moraline mintimi: atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame. .. Vokietija sutiko įteikti Izraeliui 3,500 milijonų vokiškų markių auką. Žydų delegacija įteikė Adenaueriui sidabriniais viršeliais Senąjį Testamentą.

Pasitarimų metu buvo prisimintas ir vienas nemalonus faktas, kai du žydai iš keršto norėjo nužudyti Adenauerį. Buvo taip. 1952 m. du gimnazistai ėjo Muencheno gatve. Prie jų prisiartino du vyriškiai ir prašė nunešti į paštą siuntinuką, užadresuotą Adenaueriui. Sakė, kad juodu labai skubą, neturį laiko. Berniukai paėmė siuntinuką, bet įtarė, kad čia gali būti kažkas blogo. Jie nunešė siuntinuką į paštą ir pasakė valdininkui apie šį reikalą. Siuntinys buvo atiduotas policijai. Vienas specialistas mėgino siuntinį atidaryti, bet jis sprogo ir tą specialistą užmušė. Adenaueris tiems dviem gimnazistams įteikė po auksinį laikrodį su savo įrašu. Tad fanatikų yra buvę ne tik vokiečių, bet ir žydų...

Adenaueris susitaikė ir su Prancūzija. Su Charles de Gaulle juodu pasidarė labai artimi draugai. Prancūzija grąžino Vokietijai Saaro kraštą 1957 metais. Tai buvo didelis Adenauerio laimėjimas.

Kai kam gali kilti klausimas, kodėl Amerika, Anglija ir Prancūzija taip greitai Vakarų Vokietiją pastatė ant kojų, duodama tokią materialinę pagalbą, kokia iki šiol istorijoje nebuvo girdėta. Tai įvyko Marshalo plano dėka. Marshalo plano mintis kilo 1947 m. G. C. Marshall išreiškė tą mintį, kalbėdamas Harvardo universitete. Oficialiai jis buvo vadinamas European Recovery Plan. Ta pagalba buvo teikiama visai Europai, bet iš tikrųjų Vakarų Vokietija gavo didžiausią dalį – 12 bilijonų dolerių. Tą pagalbą vokiečiai labai gerai sunaudėjo. Vakarų Vokietija tapo vienu gražiausių Europos kraštų. Molotovas šią pagalbą pavadino Amerikos imperializmu.

Privatus Adenauerio gyvenimas buvo labai pavyzdingas ir tikrai katalikiškas. Jis buvo du kartu vedęs. Pirmoji žmona mirė 1916 m. Su ja turėjo tris vaikus. Antrą kartą vedė 1919 m. ir susilaukė dar keturių vaikų.

1963 m., nepateikdamas jokių paaiškinimų, atsisako kanclerio pareigų, sulaukęs 87 m. amžiaus. Parašė savo atsiminimus. Jis buvo aukštas, tiesus vyras, visuomet gražiai apsirengęs. Galėjo ilgai klausyti kitų, bet pats atsakydavo labai trumpai koku nors vokiečių priežodžiu. Negėrė ir nerūkė. Mirė 1967 m. balandžio 19 d. Laidotuvėse dalyvavo daugelio valstybių vadai, taip pat ir Izraelio valstybės kūrėjas Ben-Gurion. Adenaueris buvo tikras Vokietijos stebukladaris, iš karo griuvėsių atstatęs tokią žydinčią valstybę.

Kauno Jėzuitų gimnazijos mokiniu suvažiavimas įvyks š.m. rugpiūčio 30 - rugsėjo 1 d. Čikagoje, Jaunimo Centre. Visu klasių ir visų laidų mokiniai bei mokytojai kviečiami registruotis pas P. Kleinotą, S. J. ("Laišku Lietuviams" adresu). Registracijos mokestis – 5 dol.

Danguolė Sadunaitė

VASARA

1.

Upė siaura, kaip riešas.
(Žemė plačiabrylė,
obuoliais kvepianti).

Kalbėsiu tau tylą medžio.
Kalbėsiu tau tylą žolės...

2.

Palauk!
Ateis rugpiūčio mėnuo.
Įgels tave savo mėlynumu...

PRIE VANDENS

1.

Pieva, kaip mergvakaris –
ir bijai, kad saulės aromatas
suteps
tavo drabužį...

2.

Kai vakare
dangus,
lyg gaisrininkų orkestras,
gros
ir supsis,
supsis vandenyje
nuogas mėnulio siluetas
(ir staiga – tokia brangi,
tokia brangi tau jo draugystė...)

...

1.

Pavasari
šviesa, kaip sviedinys –
kieme medžiai juo svaidosi.

2.

Ir ko aš čia stoviu,
i tavo žvilgsni atsirėmusi?
žodžiai, kuriuos girdžiu,
mano burnoje –
 kaip stiklas,
 kaip stiklas...

PRIE JŪROS

I.

Miškas iširo spalvose...

Saulė:

sunkus,
pasviręs i šoną:
raudonas.

Ūžiantis
rudens karnevalas.

II.

1.

Virš miško
ji susidegina save –
kaip pagonis.

2.

Paskui audra.
(Staigūs debesys)
ir medžiai,
sulyti spalvotu, pernokusiu lietumi...

KELIONĖ

1.

Dabar bus viskas kitaip.
Tėvas ars sniegą.
Iš prietemos –
motina numegs rūbelius
 šešėliuotus...

2.

Viskas kitaip bus dabar.

Šviesa aptems akyse,
juokas bus skaudus, kaip ašaros.
(Pagalvis – tik sapno aižena).

3.

Iš šiaurės žiema.
Iš vakaru žiema –
mus tramdo,
pilnoje aprangoje.

PAMATAI

1.

Stačiau smėlyje,
ir namai sugriuvo...
Sugriuvo namai,
kai stačiau ant uolos...

2.

Dabar, kai statysiu,
būsiu išmintingesnis.
Pradėsiu
su dūmais iš kamino...

(Leopold Staff)

SPALVOTO ŽMOGAUS DIEVAS

(Išpūdžiai iš Okeanijos)

VYTAUTAS P. ZUBAS

Kasdienėj aplinkoj daugelio dalykų nepastebime. Vienas tokių dalykų yra religija, apie kurią žmonės tarpusavy retai kalba. Dažnai žmogų pažįstam ilgesnį laiką, bet retai žinom, kurią religiją jis išpažįsta. Tai kyla greičiausiai iš to, kad krikščioniškoje Amerikoje religija laikoma privačiu asmens reikalu. Užtat šito kontinento katalikas, patekęs į kurį nors besikuriantį kraštą, randa daug jam neįprastų apraiškų. Jam yra nauja pajusti misijų dvasią, nes čia krikščionybės šaknys tesiekia 3 ar 4 kartas. Tos naujos apraiškos nėra atstumiančios. Anaip tol — jos imponuoja savo nesavanaudišku tyrumu. Vaizdas dar įdomesnis, jei tokio misijų krašto gyventojai yra rasių ir religijų mišinys. Mums teko reta proga tokią padėtį artimai stebėti, trejus metus gyvenant Fidži salose, Okeanijoje.

Naujam atvykėliui pirmą kartą užėjus į bažnyčią, labiausiai ir krenta į akis šis rasinis įvairumas: tarp įvairių atspalvių Okeanijos gyventojų maišosi baltieji, indai ir kiniečiai. Tik ilgiau pagyvenęs, pastebėsi, kad balta odos spalva nėra jau tokia graži, kaip mes manome. Stebins ir aprangos neįprastas įvairumas: auksu ir šilkiniais sari puošiasi indės, pigūs spalvingi sulu (ilgi sijonai) dengia daugumą fidžiečių, paprastos, tropikams tinkamos suknelės yra baltųjų, kiniečių ir dalies saliečių apranga. Vyrų vienmarškiniai, bažnyčioje dažniausiai ilgom kelnėm, tik fidžiečiai dėvi rudą ar pilką sulu.

Gyvenom sostinėje ir pamaldas lankėme katedroje, miesto centre. Apie 50% Fidži gyventojų yra indai, daugiausia nekrikščionys, išpažįstą hinduizmą arba islamizmą. Kaip ir į kitas kolonijas, taip ir į čia juos atvežė britai darbams. Fidžiečiai jau išimtinai krikščionys, daugiausia metodistai. Katalikų yra tik apie 10% visų krašto gyventojų. Gal dėl misijų dvasios, o gal dėl

religinio ir rasinio įvairumo religinis gyvenimas yra intensyvus.

Okeanijoje katalikų įtaka, nežiūrint mažo skaičiaus, yra didelė. Vienuolijų išlaikomos mokyklos yra geriausios, jos atviros visiems. Jas lanko net nekrikščionys. Tad jaunoj valstybėj aukštus postus užimančių vietinių tarpe ne tik šias mokyklas lankiusių, bet ir katalikų nuosimtis yra didelis. Didžiausio Okeanijos krašto, išskyrus Australiją, Papuos - Naujosios Gvinėjos ministras pirmininkas Michael Samare, tik pernai trims milijonams gyventojų išgavęs nepriklausomybę, yra katalikas. Katalikas ir Fidži ministras pirmininkas Ratu Sir Kamisese Mara, kraštui iš britų nepriklausomybę iškovojęs 1970 metais ir populiarius visoje Pietų Okeanijoje.

Katalikų kunigai ir vienuoliai daugiausia yra užsieniečiai, labai stinga vietinių, nors padėtis pamažu keičiasi, bent aukštuosius postus perduodant fidžiečiams. Tonga jau anksčiau gavo, o pernai ir Fidži susilaukė vietinio vyskupo. Mūsų laiku Suvos arkivyskupas buvo amerikietis George Pierce, iš Bostono. Nesenais vyrais, misijonierium dirbęs kaimyninėje Samoa, pramokęs fidžietiška ir indiškai, keliais ir vandeniu lankydamas nepasiekiamas parapijas, pėsčias keliaudamas džunglių takais. Vyskupui švenčiant 25 metų kunigystės sukaktį, radom progą dovanoti anglišką Sibiro maldaknygę. Kitoje gaublio pusėje susitikę žmonės iš Bostono ir Montrealio jaučiasi esą artimi kaimynai.

Parapijos administratorius katedroje buvo kinietis pabėgėlis kun. T'ang, mokslus baigęs Romoje, malonus ir paslaugus žmogus. Kiti kunigai katedroje dažnai keičiasi, pamaldoms talkina mokyklose ir seminarijoje dirbantieji. Kunigas mišioms apsirengia prie didžiųjų durų ir prie altoriaus ateina per bažnyčią. Po mišių vėl su palyda grįž-

ta prie durų ir persirengęs sveikinasi bei šnekučiuojasi su žmonėmis. Patiko šitoks artumas tarp kunigo ir žmonių, o naujam atvykėliui naudingas tuo, kad kun. T'ang, po poros sekmadienių įsitikinęs, jog nesi pravažiuojantis turistai, prisistato ir pasiūlo savo globą. Žmonės naujame krašte keičiasi, atvažiuoja ir dirba tik po keletą metų.

Gal tai tik sutapimas, bet pradžioje radome katalikų ir aukštų britų valdininkų tarpe. Gubernatoriaus žmona reguliariai lankė bažnyčią, o ambasadoriaus visa šeima buvo katalikiška. Tad prie ministerio pirmininko šeimos pridėjus ne vieną senatorių, parlamento atstovą ar departamento direktorių, katedroje į mišias susirinkdavo nemaža "grietinėlės". Jokios luomų diskriminacijos nebuvo. Kiekvienas sėdosi, kur rado tuščią vietą klaupkoje. Atėjus komunijos laikui, tvarkdariai visus iš eilės leidžia prie Dievo stalo, ir komuniją priima beveik visa bažnyčia.

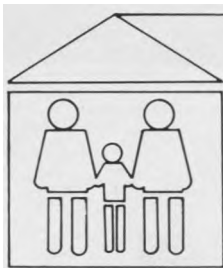
Misijų krašte gyvendamas, jauti, kad vietiniai katalikai, nežiūrint socialinio rango, seka baltųjų religinę praktiką. Įstaigoje vienas nuo kito greitai sužino, kas esi, ir randa progų patys prisistatyti, ne tik žemesnis personalas, bet ir aukštieji. Kolonialinį departamento direktorių pakeitė vietinis fidžietis. Naujas viršininkas lanko skyrius, susipažįsta su tarnautojais. Skyriaus vedėjas, dar senojo režimo škotai, pristato ir mane. Atsisveikinant direktorius pasisako matęs mane bažnyčioje ir tikisi, kad gražiai kartu dirbsime. Tokia pastaba man buvo visai nelaukta, tuo labiau, kad tą žmogų mačiau pirmą kartą, bent taip maniau. Mat, svetimos rasės žmonės nepratusiam kažkaip visi vienodai atrodo, ir tik po ilgesnio laiko pradėdi pažįstamus atskirti.

Šitokioje aplinkoje atsidūręs ir jausdamas į tave nuolat atkreiptą dėmesį, savaime esi priverstas pasitempti, jauti moralinį įsipareigojimą šitiems geraširdžiams, paprastiems žmonėms. Pvz. nesėdėsi klaupkoje per komuniją, kai basas kaimynas varguolis ar Ratu (bajoro) titulą turįs ministeris (taip pat basas į sandalus įsispyręs) atsistoja ir prašo praleisti.

Tačiau būna ir keblių momentų, kai reikia suktis, kad gerojo Dievulio "nesukompromituotum". Štai susikirto vietinis indas architektas, metodistas su jau minėtu skyriaus viršininku. Negalima sakyti, kad seni kolonialiniai valdininkai būtų gero takto pavyzdžiai. O ilgai spauštas vietinis, pajutęs nepriklausomybės vėjus, taip pat skubinas atsitiesti. Ieško žmogus paguodos pas neutralų bendradarbį, kuris yra čia atsiųstas kaip Kanados pagalba jaunam kraštui. Temperamentingas indas įsitikinęs, kad Dievas padės jam ginčą laimėti, nes teisybė jo pusėje. Ką gi, negi pilsišaltą vandenį ant karšto tikėjimo abejodamas? O kurstyti daugiau būtų neatsakinga, kai žinai, kad ne visada teisybė laimi. Reikia laviruoti, kad nenukentėtų nei žmogaus tikėjimas, nei Dievo prestižas.

Apsisprendėm sutarties nebepratęsti ir grįžti į Kanadą. Tai sužinojusios dvi fidžietės seserys, gyvenančios prie mūsų namų tarnams skirtame kambaryje, labai nusiminė. Prašė maramą (poni) dar pasilikti. Kai žmona nesutiko, tada jos pažadėjo melstis, kad turanga (ponas) dar turėtų likti dėl darbo. Žmona ilgai vargo ir įtikino tik tada, kai pasakė, kad ji meldžiasi kaip tik už mūsų sugrįžimą į Kanadą. Merginos nusiramino, ir mes laimingai išvažiavome. Atsisveikinant "maramai" sakė, kad tik danguje bespasimatysime. Jos buvo adventistės ir mus mylėjo dėl to, kad gerbėm jų tikėjimą ir leidom švęsti Sabatą.

Šitie spalvoti tolimų kraštų žmonės iš pirmos pažinties svečiui iš Amerikos kontinento atrodo naivūs. Tačiau nemeluotas nuoširdumas, paprastumas, atvira širdis, didelis taktas ir platus šypsnyys yra vertybės, kurių neberandame ne tik cementinėse modernaus pasaulio džiunglėse, bet ir bažnyčiose. Norisi tik viltis, kad, įsisavindami modernią civilizaciją, jie nepakartos kitų padarytų klaidų ir sugebės nauja ir sena sujungti į darnų vienetą. Jeigu tai jiems pavyks, tai kas žino – gal visam pasauliui ateis atsinaujinimas? Ant žemės veido spalvotųjų yra daug daugiau negu baltųjų, ir pasaulio ateitis tikriausiai yra jų rankose.

šeima

Vaikai ir namų ruošą

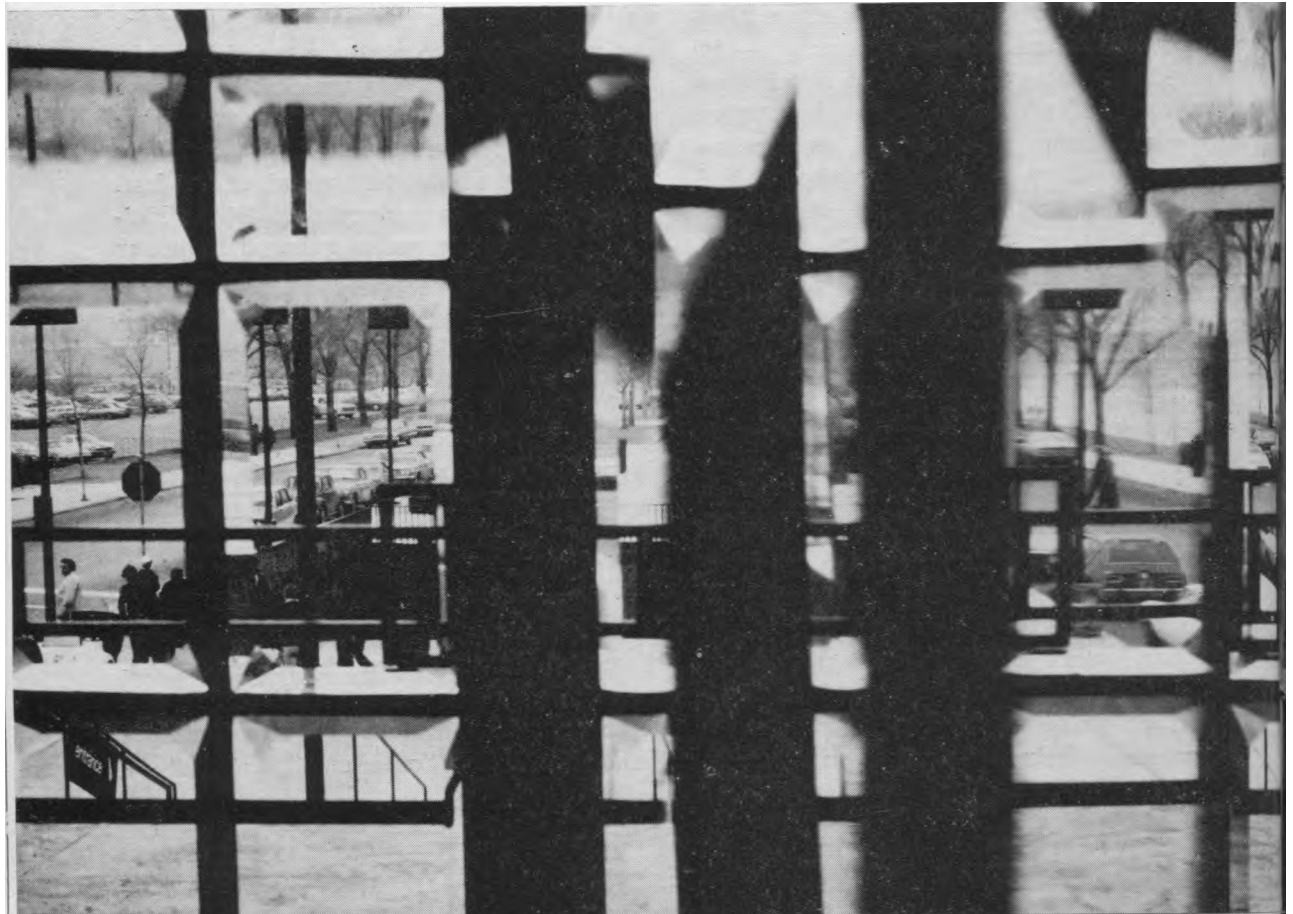
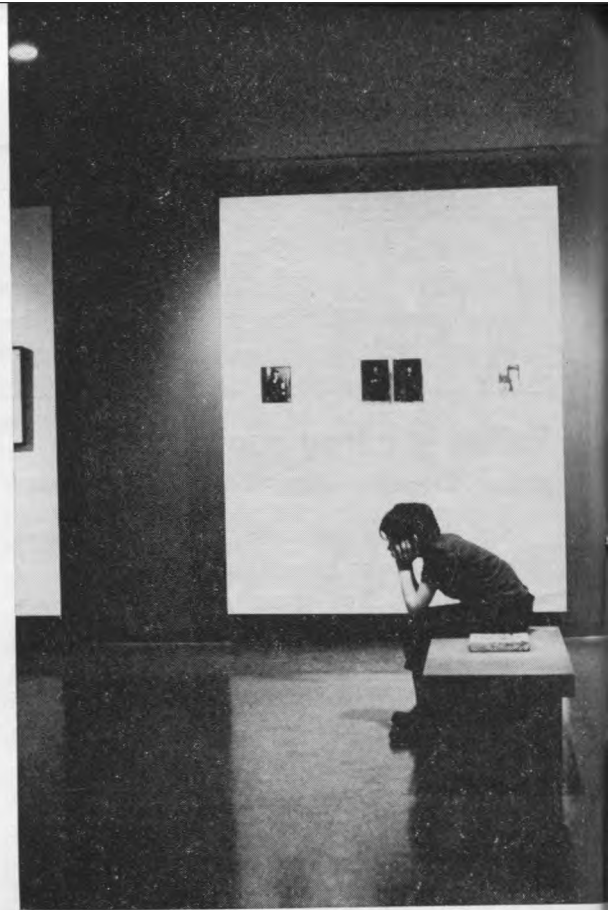
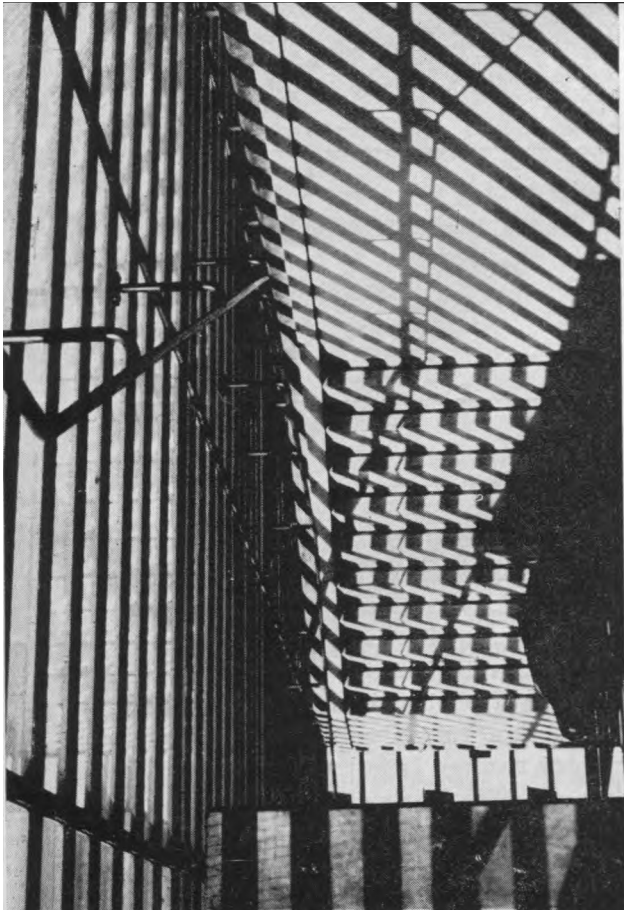
Aušra Augustinavičiūtė

Kai kuriose šeimose tėvai skundžiasi, kad vaikai nieko nenori padėti, išsisukinėja, atsikalbinėja. Tai gana dažnas reiškinys, tačiau jo priežastis – ne vaiko išlepimas, tingumas ar blogas charakteris, o tik tėvų klaida, kad jie laiku neskyrė pakankamai dėmesio vaiko "aš pats" ir tuo sutrukdė jo vystymosi procesą. Kai vaikas ištisia ranką į šaukštą – "aš pats", vadinasi, atėjo laikas tolesniam jo rankutės ir su jos veikla susijusių psichinių procesų vystymuisi – reikia duoti jam tą šaukštą, nesijaudinti dėl drabužėlių, kuriuos suteps bevalgydamas. Tas pat pasakytina apie norą pačiam rengtis, pačiam praustis. Vaiko "aš pats" – tai instinktyvus tolesnio organizmo ir psichikos vystymosi poreikis. Jei neduosime vaikui savarankiškumo, tą vystymąsi stabdysime. Nuostoliai vėliau beveik nepataisomi. Vaikas lieka tingesnis, mažiau iniciatyvus. Ypač vaiko savarankiškumas padidėja, prieš sukankant trejiems metams. Supraskime jo norą būti savarankišku ir padėkime vaikui tik ten, kur jam pagalba reikalinga. Nieko nedarykime už jį, o pabandykime kartu su juo išspręsti "problemą", kodėl susisuko kojinitės arba susipynė batų raišteliai. Vaikas turi jausti, kad dirba pats, gaudamas tik reikiamus patarimus, ir didžiulis savarankiškai nuveiktais žygiais. Juk visi tie žygiai reikalauja visų psichinių jėgų, valios ir išmanymo mobilizacijos. Ir kartu tai instinktyvus poreikis, kurio nepatenkinus, vaikas tampa irzlus ir užsispyręs. Todėl savarankiškumą reikia tik skatinti. Kiekvieno darbo įsisavinimui yra tinkamas laikas, kurio metu vaikas jį dirba su malo-

numu ir įkarščiu. Tai, kas kartą išmokta, vėliau nebūna sunku. Sunku tai, ko mokomės per vėlai ar per anksti. Juk net grindų plovimas, kuris kiekvienam suaugusiam tėra pareiga, vaikui iki tam tikro amžiaus – džiaugsmo ir pasitenkinimo šaltinis.

Todėl, kai vaikas pareiškia norą, reikia jam leisti tvarkyti butą kartu su tėvais. Nupirkite vaikišką šluotelę, duokite švarų skudurėlį dulkėms, ir jis žaisdamas įeis į namų ruošos ritmą. Toks tvarkymas "kartu" dažnai užima tėvams daugiau laiko, bet jis būtinas. Juk sveiko vaiko gabumus mokslui nulemia ne tiek įgimti duomenys, kiek tai, kokią savarankiško pasaulio tyrinėjimo laisvę jis turi tik pradėjęs vaikščioti, t.y. nuo dešimties iki aštuoniolikos mėnesių. O savo vystymosi pusiaukelę žmogaus psichika pasiekia, kai vaikui treji metai, ir bet kuri tame laikotarpyje padaryta auklėjimo klaida kenksminga ir vaiko gabumų lygiui, ir jo savarankiškumui, darbštumui, išradingumui. Ar jis taps nuobodžiaujančiu, nuolat nerandančiu, kuo čia užsiėmus, žmogumi, ar tokiu, kuris randa įdomų ir naudingą užsiėmimą bet kuriomis sąlygomis? Nuobodžiauja tik nuobodūs žmonės, bet ar išaugs jie nuobodžiais ar nenuobodžiais, nulemia jų savarankiškumas pirmaisiais gyvenimo metais.

Vaikų įtraukimas į namų ruošą sudaro geras sąlygas tėvų ir vaikų kontaktams ir kompensuoja darbinio auklėjimo miesto sąlygomis trūkumą. Iš pradžių vaikas žaisdamas kartu dirba su tėvais, vėliau jam jau galima duoti kai kuriuos smulkius įpareigojimus. "Paduok", "atnešk", "palaikyk" –

tai tęsinys žaidimo "dirbam kartu". Būtinai, jau prieš einant į mokyklą, turėtų susidaryti kokių nors pastovių įpareigojimų sistema, pavyzdžiui, padėti ant stalo šaukštus, prižiūrėti, ar visi nusiplovė rankas, prieš sėsdami valgyti, nuo baldų kasdien nušluostyti dulkes. Vaikui augant, turi didėti jo mokamų ir atliekamų darbų ratas, kaip artėjančios į suaugumą asmenybės privilegija. Vyresnis vaikas turi daugiau pareigų už mažesnį ne todėl, kad jis didesnis ir jo nereikia gailėti taip, kaip mažojo, o todėl, kad jis didelis ir juo jau galima žymiai daugiau pasitikėti. Be to, vaikas turi jausti, kad kartu su pareigų rato augimu auga ir jo teisės, kad dažniau su juo tariamasi, dažniau atsiklausoma jo nuomonės.

Deja, mūsų šeimose jau paaugusiems vaikams ar net paaugliams dažnai teduodami laikini pavedimai: "nueik į parduotuvę", "pašluok kambarį", kurių vykdyme jie jau neberanda kūrybinių elementų, be to, vaikas dažniausiai netikėtai atitraukiamas nuo kurios nors kitos jam reikalingos veiklos: pamokų ruošimo ar knygos skaitymo. Įsakymai ardo jų planus, neleidžia susikaupti, gadina nuotaiką, atima norą bet ką daryti.

Dalis namų ruošos darbų reikalauja tam tikro mokėjimo, įgudimo ir todėl vadinami pagrindiniais: pirkinų planavimas, maisto paruošimas, sąskaityba, sezoninis buto tvarkymas. Juos galima pavesti tik pakankamai suaugusiems asmenims. Augančius vaikus geriausia palaipsniui įtraukti į pagalbinius darbus – maisto produktų supirkimą, nedidelį skalbimą, kasdieninį tvarkos kambariuose ir virtuvėje palaikymą, indų plovimą.

Vaikų darbą būtina kontroliuoti todėl, kad jiems reikalingas pagyrimas – jų pastangų įvertinimas. Bet užtat reikia vengti priekaištų ir priekaištingo tono, kuris nuvertina vaiką jo paties akyse, darbą padaro įkyrų ir sunkų, be to, – atstumia nuo priekaištaujančio asmens. Klaidas galima nurodyti ir be priekaišto balse. Užtat vaikai žymiai mieliau bet ką dirba su tuo iš tėvų, kuris dažniau būna geros nuotaikos, moka

įvertinti kiekvieną vaiko pastangą. Priekaištuose visada yra nepagarbos žmogui, vulgarumo, todėl jis veikia bumerango metodu – anksčiau ar vėliau sugrįžta kokio nors pykčio, nesukalbamumo, užsispyrimo ar agresyvumo forma.

Skirstant vaikams darbus, nereikia dailinti jų į vyriškus ir moteriškus. Tenka skaitytis su faktu, kad kol kas vienas ir tas pats darbas, jei jis pavadinamas vyrišku – apsigaubia tarsi kokia aureole, o pavadinintas moterišku – sumenkėja, tampa neįdomus ir nereikšmingas. Todėl darbus, kurių vaikai nemėgsta, prieš kuriuos dėl kokių nors priežasčių nusistatę, jei nėra kitos išeities, reikia duoti dirbti paeiliui, budėjimo tvarka, pavyzdžiui, poriniais mėnesiais indus plauti duktė, neporiniais – sūnus. Šeimai reikalinga tikra lygybė. Nei berniukai, nei mergaitės neturi naudotis jokiais privilegijomis, nes tik tada nebus širdgėlos, pavyduliavimo, vaikai mylės vienas kitą.

Be to, darbus reikia paskirstyti taip, kad jų metu ir sūnus, ir duktė turėtų vienodas bendravimo ir su tėvu, ir su motina galimybes. Tai būtina atsparios, gyvenimo džiaugsmo kupinos asmenybės formavimui.

Dar ne taip seniai vyras buvo laikomas žymiai vertingesne asmenybe negu moteris. Todėl moters atliekami namų darbai visuomet atrodė nereikalingi, menki. Psichologai nustatė, kad šiandieninio jauno žmogaus savo vertingumo ar nevertingumo jausmas žymiu mastu susijęs su namų ruošos darbais. Tas, iš kurio namie reikalaujama daugiau, jaučiasi esąs antraeilė, ne tokia vertinga asmenybė. Mūsų visuomenėje iki šiol namų ruoša žymiai daugiau užsiima dukterys negu sūnūs, užtat daugeliui ir atrodo, kad vyrai kažkuo pranašesni, vertingesni.

Taigi šeimose, kur yra vaikų, namų ruošos planavimas turi tris etapus: 1. darbų sąrašo sudarymas ir patikslinimas, 2. darbų paskirstymas šeimos nariams, 3. vaikų darbų kokybės patikrinimas – priėmimas. Vienus darbus gali priimti tėvas, kitus – motina, dar kitus – brolis ar sesuo, priklausomai nuo pareigų pasiskirstymo.

Vyras ir moteris šeimoje

J. Miškinis

Vyras ir moteris yra tartum du pasauliai, kurie vienas kitą papildo, pagražina, padeda nugalėti pilkųjų dienų vargus, rūpesčius bei skausmus. Iš jų bendravimo pradžysta meilė, kuri per skausmus neša pasauliui naują gyvybę. Skirtingos lyčių prigimtys turi savo paskirtį ir uždavinius. Tikro vyriškumo ir moteriškumo iš sielos gelmių iškėlimas ir ugdyimas yra pagrindinis uždavinys.

Šiais laikais gyvenimo sąlygos moterį privertė išeiti iš šeimos narvelio ir kovoti dėl duonos kąsnio. Čia jau moters prigimtis yra griunama, nes ji gimusi globoti, mylėti, pasiaukoti, o ne kovoti. Toji realio kova žudo tyriausią moters jausmą – motiniškumą. Visa jos prigimtis, visi siekimai veržiasi į motiniškumą. Teisingai sakoma, kad "moteris-motina yra atbaigtas kūrinys". Deja, šių dienų tikrovė mums sako, kad daugelyje šeimų jau ji yra paversta kuo kitu.

Vyras yra šeimos galva, teisėjas, maitintojas, o žmona – globėja ir auklėtoja, kuri savo tyru pasiaukojimu ir meile duoda šeimai šilumą, orumą ir jaukumą. Vyras valdo protu, o moteris – jausmais, širdimi. Vyras gyvenimą analizuoja, skirsto, ieško logiškų priežasčių, o moteris savo intuicija nujaučia, sustiprina. Tuodu vienas kitą suprantą ir paremia.

Vyras uždavinius dažniausiai sprendžia sąvokomis aprėpdamas, o moteris juos sutinka ir pakeičia daugiau intuicija, nujautimu, vaizdais. Vyras paprastai domisi politika, matematika, gamta, kriminalistika, o moteris – muzika, istorija, kalbomis, tapyba ir pan.

Vyrą pati prigimtis verčia rengtis gyvenimo kovai, o ją laimi drąsūs, savim pasitikį, valingi ir pasiryžėliai. Jėga ir sveikata vyrui yra būtinybė. Geriausius vaisius jis pasiekia darbu ir sportu. Necivilizuota jėga dažniausiai būna despotiška, žiauri. Fizinę

jėgą reikia palenkti sielai, nes tik jėgos ir dvasios harmonija kuria idealą. Čia kaip tik pagelbsti protas.

Bevalis tėvas vargu galės pasiekti savarankiškumo gyvenime, nes sutiktos kliūtys bus sunkiai jam nugalimos. Nors protas pateikia siektinus uždavinius, bet pasyvi valia jų tinkamai neišsprendžia. Juk visi gerai žinome, kad nūdien valia paremta jėga valdo pasaulį. Tik ryžtingos valios žmonės veda pasaulį į progresą, jam vadovauja ir pasiekia laimėjimų. Vyras be valios yra tarsi šešėlis, kuris seka išizėlius. Tikras vyro vyriškumas turi reikštis valingumu ir be sustojimo grūdintis bei stiprintis mūsų tautos kultūrinio gyvenime.

MOTERS-MOTINOS VAIDMUO

Neribota motinos meilė savo vaikui eina išvien su pasiaukojimu ir savės išsižadėjimu. Nėra skausmo, kurio motina nesutiktų iškentėti, nei vargo, kurio negalėtų pakelti, kad tik jos vaikui būtų gera. Vaikas motinai brangesnis už gyvybę. Rašytoja Ožėskienė taip sako: "Motina yra aukščiausia vaidilutė šeimoje, iš jos krūtinės plaukia į vaiko krūtinę pirmutinis gerų arba blogų gemalų šaltinis, iš jos minties į kūdikio galvą pereina pirmutinis šviesos ir žinijos spindulys, iš jos širdies į nepažįstančią dar savės širdį trykšta saldybės ir būsimo šaunumo versmė. Motinos žodžiai skamba vaiko žmogaus sielos gelmėje per kiaurą, nors ilgiausią ir audringiausią gyvenimą, jos balsas – tai niekad neužmirštama harmonija".

O Vydūnas taip apie motinos meilę kalba: "Būdamos motinos, moterys yra ypatingai reikšmingos naujajai kartai, būtent savo vaikams. Bet ne vien tuo, kad jos globia, o labiau tuo, kad iš jų gyvenimo, iš jų kraujo, jų nuotaikos ir visų pergyvenimų tenka vaikams, ką jie iš motinos paveldėjo. Vaikai kalbą tikriausiai išmoka iš motinos. Su jos kalba persimeta ant jų nuolatai moti-

nos sąmoningumas, teisingumas ir švelnumas".

Iš tikrųjų, niekas kitas taip, kaip motina, negali įžvelgti į savo vaiko sielą. Tik motina, natūralaus instinkto vedama, sugeba surasti vaikuose visus netobulumus ir blogus palinkimus, tik ji sugeba juos taisyti ir vaiko valią palenkti į gerį. Į tai ji įdeda visą savo sielą. Rašytojas H. Schilgen sako, kad jaunimas be tikros motinos meilės yra tartum pavasaris be saulės spindulių. Be audringų pabarimų ar bausmių motina sugeba įkvėpti vaikui tai, ko ji nori. Visas dorybes, kurias skelbia mokslininkai ir pamokslininkai, tik motina gali kaip reikiant išugdyti vaiko sieloje.

Motinos vardas amžiais nenustojo ir nenustos savo reikšmės ir vertės. Kas pažįsta geriausius pasaulio genijus, tas bent šiek tiek žino ir apie jų motinas. Jeigu nebūtų buvę motinų, nebūtų nė tų genijų. Sis pasakymas yra teisingas ne tik ta prasme, kad tie genijai yra gavę gyvybę iš motinos, bet jis yra teisingas ir dėl to, kad motina kiekvienam genijui yra įkvėpėja. Jeigu žmogus ką nors sukuria ar išranda, didele dalimi už tai turi būti dėkingas motinai. Žmonija instinktyviai jaučia, kad motina yra Kūrėjo pavaduotoja, tiek teikdama gyvybę, tiek ir ją puoselėdama.

BŪTINOS ABIEJU TĖVŲ PASTANGOS

Nors kūdikiui motinos vaidmuo svarbesnis už tėvo, tačiau per visą vaiko ir jaunolio amžių motinos ir tėvo įtaka yra beveik vienoda. Daugelis tėvų yra įsitikinę, kad vaikų auklėjimas – tai motinos reikalas, o tėvui, šeimos galvai, užtenka nupirkti vaikui žaislą, aprūpinti jį medžiagiškai, na, ir būti vaiko drausmintoju. Bet kai abu tėvai vienodai nedalyvauja vaikų auklėjime, nukenčia vaiko vystymasis, ypač psichinis – emocinis. Pavyzdžiui, alkoholikus gydančių psichiatrų nuomone, nemaža dalis jaunų alkoholikų yra mamų "numylėtiniai", beverčiai, be nervinės-emocinės pusiausvyros.

JAV nervų ligų specialistai tyrinėjo, ko dėl antrojo pasaulinio karo metu buvo pašalinta iš armijos tūkstančiai jaunuolių ka-

rių psichoneurotikų. Jie nusprendė, kad šie jauni bevaliai vyrai neištengė elgtis, kaip suaugusieji, sudėtingesnėse situacijose ir parodyti kitas reikalingas vyriškas savybes. Dėl to nemaža dalis kaltės priskiriama viopusiškam poveikiui šeimose.

Tėvas turėtų žymiai daugiau bendrauti su vaikais, ypač su sūnumis, kad išugdytų jų vyrišką atsakomybę, valią, ryžtingumą. Yra svarbios ne tik su sūnumi praleistos valandos, bet ir bendravimo kokybė. Tačiau per didelė vaiko "globa" trukdo augti jo savarankiškumui.

Tėvo vaidmuo yra svarbus ir mergaitei, kuri iš tėvo sprendžia, koks turi būti tikras vyras. Tėvas padeda jai išugdyti sveiko draugiškumo jausmus berniukams ir būsimiems vyrams. Tėvo elgesys ir pavyzdys gali daug prisidėti prie dukros vedybinės laimės. Dukra dėl tėvo nerūpestingumo kartais nukenčia tiek pat, kaip ir sūnelis. Ji gali augti, neturėdama teisingo supratimo apie vyrus, be aiškaus vaizdo, kaip gali bendrauti priešingos lyties. O tai jai gali skaudžiai atsiliiepti gyvenime.

Patriarchalinėje šeimoje tėvo autoritetas ir vaidmuo buvo aiškus, niekas tam neprieštaravo. Tiesa, šiais laikais socialiniai pertvarkymai pakeitė moters būtį, ji tapo lygiateisė ir savarankiška. Moteriai atsivėrė naujos galimybės socialinėje plotmėje, į kurią "išsivadavusi" moteris veržiasi. Ji reikalauja ir kito vaidmens savo šeimoje. Tačiau niekad visiškai neišnyks socialiniai ir psichologiniai lyčių skirtumai ir vaidmenys. Juk moters biologinė prigimtis ir emocinė struktūra paruošta kitokiems uždaviniams, negu vyro. Tad šeimoje moteris turi gerai suvokti savo laimės galimybes bei tikslus. Vyras ir žmona turi ieškoti naujų psichologinių, ne tik ekonominių, tarpusavio saitų, bet abudu turi įsisąmoninti, kad tėvas vaikams ne mažiau būtinas, kaip ir motina.

Iš mažens vaiką reikia pratinti prie darbo. Jis augdamas turi iš tėvų patirti, kad darbas yra normalus žmogaus užsiėmimas, prie kurio jis turi prisidėti. Tad reikia stengtis, kad ilgesni nuo mokyklos lankymo laisvalaikiai būtų sunaudoti darbui.

Tos pačios motinos sūnūs

Eglė Juodvalkytė

Pro spaustuvės duris išėjusią viešumon lietuvišką knygą pasitinka eilė jos laukiančių spaudos žmonių. Vieni tenori pasisveikinti, jai ranką paspausti, geros kloties palinkėti. Kiti, reiklūs kritikai, rimčiau apžiūri, išnagrinėja, pakritikuoja, prieš papeikdami ar pagirdami. Žinoma, atsiranda ir pretendentų į literatus, tūnojančių už jų nugarų ar net įsispraudusių į jų eiles. Visų šių rašto žmonių tikslas yra palengvinti knygos pirmąsias dienas plačioje visuomenėje, kai ji dar nepažįstama. Tad pirmasis pusmetis pradėjusios naują gyvenimo etapą knygos būna labai užimtas – tai supažindinimas, tai įvertinimas, visur kviečia, o nedalyvauti negalima.

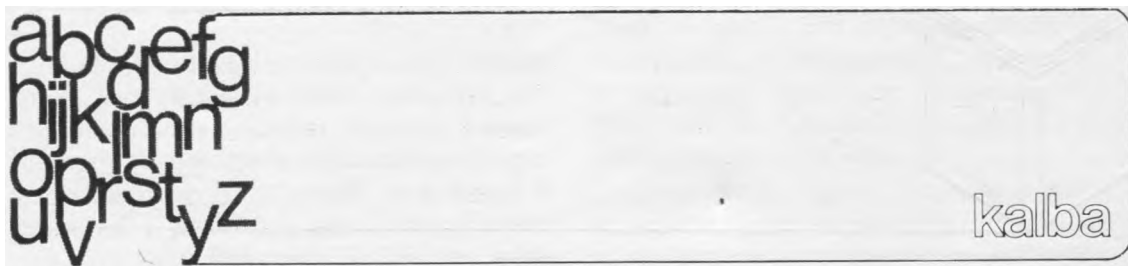
Kartais į sveikintojų tarpą įsmunka dar kitokios rūšies žmogus. Jis retokai pasirodo, bent su visomis savo ypatybėmis. Jį vadinam entuziastu, nes jis džiaugiasi, gėrasi, žavisi, pritaria. Jis skiriasi nuo pretendento, nes nesideda esąs kritikas. Jis skiriasi nuo saldliežuvių, nes nėra aklas knygos trūkumams. Tokie žmonės yra negausūs, bet jų džiugaus, spontaniško, besąlyginio, pritariantio šūkio kartais, kai knyga tikrai to verta, labai pasigendama.

Štai šį sezoną debiutavo Prano Dom. Girdžiaus knyga *Tos pačios motinos sūnūs*. Spaudoje pasirodžiusios reiklių žmonių recenzijos buvo gana teigiamos. Su jų kritika ir komentarais nesiginčysiu. Užtat šį kartą esu tų retų entuziastų tarpe. Aš iš pirmo žvilgsnio ją "įsimylėjau". Dabar, beveik pusmečiui, dar dviems skaitymams ir pirmosios aistros svaiguliui praėjus, imu

plunksną rankosna, norėdama kitus skatinti su ja pažintį užmegzti.

Knyga dvelkia meile: rašytojo meile savo pasirinktai temai – trims tuolaikiniams milžinams: Donelaičiui, Strazdui ir Mickevičiui; tų milžinų meile savo gimtinei Lietuvai bei žmonijai; *jų* meile lietuviškam žodžiui; *rašytojo* meile lietuviškam žodžiui ir pagaliau visas šitas meiles apipina rašytojo meilė skaitytojui. Rašytojas, pasiėmęs skaitytoją po ranka, priglaudžia jį prie savo šono ir veda per istorijos puslapius, intymiai į ausį kuždėdamas tuolaikinio meto paslaptis. Kiekvieno milžino meilės pergyvenimai dvelkia romantika, ar tai Donelaičio meilės būrui. Strazdelio meilės dainai, ar Mickevičiaus meilės Marilei. Pats rašytojas, tarsi raganius-išminčius, burtų žiupsnelį įbėręs į rašalą, atskleidžia vis naujas vietas, naujus nuotykius, rūpesčius, pristato mūsų apsvaigusiom akim naujus viens už kitą didingesnius personažus, kurie gyvenimą mato visai kitokiu mastu negu mes, dvidešimtojo amžiaus natūralizmo, realizmo pasekėjai.

Pirmą kartą knygą perskaičiau greitai, kone bėgte versdama puslapius, nes bijojau, kad, uždelsus prie vieno, nerasčiau kitų be skonio, be įdomumo, nelyginant ataušusios kavos puoduką ar cigaretės nuorūką, palikusių tikrai nemalonų kartėlį burnoj ir sausą kosulį krūtinėj. Bet ne. Pabaičius tik pagaileėjau, kad skubėjau. Užtat antrą kartą skaičiau anaipol neskubėdama, pasiskonėdama, ant paties liežuvių galo ištirpindama kone kiekvieną žodį, lyg geriau-

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J. / Patarėjas – PROF. PETRAS JONIKAS

KAI KURIE NEVARTOTINI ŽODŽIAI

(Tęsinys)

kanuolė (vž.) – patranka.
kapčius (g.-l.) – ežiaženklis.
kašė (l.) – pintinė, kraitė, krežis.
katarinka (l.) – vargonėliai, ryla.
kermošius (vok.-l.) – turgus, mugė, prekybosmetis.
kielikas (l.) – taurė, stikliukas.
kilbasa (g.) – dešra.
kylys (vž.) – pleištas.
kinžalas (r.) – durklas.
kleckai (g.) – kukuliai.
klėtkla (g.-l.) – narvas, narvelis.
klėtkuotas – languotas (pvz. sijonas).
klįjonka (r.) – vaškytinė (drobė), klįjuotė.
klynas (l.-g.) – pleištas; įsiuvas (drabužiuose); kyšulys (lauko).
knatas (g.-l.) – dagtis.

šio šveicariško šokolado trupinį. Perskaičius dar ilgai burnoj buvo saldu, bet ne koktu. Trečią kartą į rankas ėmiau jau gerą draugą, artimą bičiulį, kuriuo visuomet galima pasitikėt, kad neapvils. Ir neapvylė. Todėl dabar jau visai nedvejodama siūlau visiems, bent į pažįstamų gretas priimti *Tos pačios motinos sūnus*, susipažinti su šioj knygoj slypinčių milžinų gyvenimais ar bent su tuo burtininku – Girdžium pasitrankyti po svetimas-savas žemes ir svetimus-savus laikus.

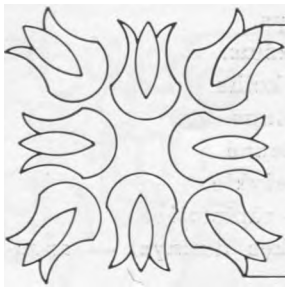
Pranas Dom. Girdžius. *TOS PAČIOS MOTINOS SŪNŪS*. Išleido Liet. Knygos Klubas 1974 m. 171 psl., kaina 4 dol.

knopkė (r.) – mygtukas.
kodylas (g.) – smilkalai, smilkytuvas.
kolchozas (r.) – kolūkis.
kolieka (g.-l.) – luošys, invalidas.
kolioti (l.) – plūsti, koneveikti.
košeliena (hib.) – šaltiena, drebučiai.
koziris (r.) – švietalas.
kralikas (l.) – triušis.
kriaučius (g.-l.) – siuvėjas.
kudlos (g.-l.) – gaurai.
kudlotas – gauruotas.
kūkalis (g.) – raugė.
kvasas (l.) – gira.
kvietkas (g.-l.) – gėlė.
kvoldas (g.-l.) – klostė.
ledaunė (l.) – ledūnė, ledainė, ledinė.
leika (g.) – piltuvas, laistykklė.
lenciūgas (g.) – grandinė.
liktorius (vok.-l.) – žvakidė.
lineika (r.) – liniuotė.
lištova (l.-g.) – sąvara, varas.
maliorius (l.) – dažytojas.
mazolis (r.-l.) – nuospauda, trynė.
miera (g.-r.) – matas, saikas.
močeka (g.) – pamotė.
mogliai (vok.-sl.) – glostuvai.
mostis (g.-l.) – tepalas.
munštukas (vok.-sl.) – kandiklis, rūkiklis.

muštarda (l.) – garstyčios.
muterka (l.) – veržlė.
nabagas (g.-l.) – vargšas.
nabašninkas (g.-l.) – velionis.
nachalas (r.) – akiplėša.
naravas (g.-l.) nirtulys, nartas.
neprietelis (g.) – nedraugas, priešas.
neužilgo (sl.) – netrukus, greitai, tuoj.

noperckas (g.) – pirščiukas, antpirštis,
 siuvasasis žiedas.
obalsis (verstinis skolinys) – šūkis.
paduška (g.-l.) – pagalvė, priegalvis.
palocius (lot.-l.) – rūmai.
parėdas (g.) – apdaras, papuošalas.
parėdymas (g.) – įsakymas, paliepiamas,
 potvarkis.
pasoga (g.-l.) – kraitis.
patėmyti (g.) – pastebėti.
pavelyti (g.) – leisti.
pečius (g.-l.) – krosnis.
perdėtinis (vertinys iš 1. kalbos) – vyres-
 nysis, viršininkas.
petruška (1.) – petražolė.
piela (si.) – piūklas.
pielyčia (g.) – brūžeklis, dildė.
plasteris (vok.) – trauklapis.
plėmas (g.-l.) – dėmė.
pletkas (1.) – apkalba, plepalas, liežu-
 viai.
ploščius (g.-l.) – apsiaustas.
prabočius (sl.) – prosenis, protėvis.
prajovas (g.) – reiškiny.
prisieiti (si. reikšmės skolinys) – tekti,
 reikėti, prireikti.
prosas (g.-l.) – laidynė.
prūdas (g.) – tvenkinys, kūdra.
rankvedis (vertinys iš r. *rukovodstvo*) –
 vadovas, vadovėlis.
rašalas (g.) – mirkalas.
rasoda (g.-l.) – daigai.
rėdyti (g.) – rengti, daryti, taisyti.
retežis (g.) – grandinė, pančiai.
ripka (1.) – ritinys, ritulys.
rogatka (r.) – timpa.
rokuoti (perdirbtas iš 1. *rachowac*) –
 skaityti, skaičiuoti.
rubežius (g.) – riba, siena.
rūgoti (g.) – bartis, murmėti, burnoti.
ružavas (1.) – rožinis, rožės spalvos.
saidokas (trk., g.-l.) – kilpinis.
samavoras (r.) – virtuvės.
savastis (nevykęs darinys) – nuosavy-
 bė.
savistovus (verstinis skolinys) – sava-
 rankiškas.
seklyčia (g.) – menė.
skaurada (g.-l.) – keptuvė, spirgintuvė.

skiepas (1.) – rūsys.
skūpus (g.) – šykštus.
skūra (g.) – oda, kailis.
smakas (1.) – slibinas.
Smetona (g.) – grietinė.
smičius (1.) – griežyklė.
smūtkelis (g.-l.) – rūpintojėlis.
spausdinys (nevykęs darinys) – spau-
 dinys.
stanikas (1.) – liemenė, liemenėlė.
starkus (vok.-sl.) – gandras, gužutis.
stovyla (g.) – statula.
surėdymas (g.) – sutvarkymas, santvar-
 ka.
šarančius (1.) – skėrys.
šienikas (perdirbtas iš 1. *siennik*) – čiu-
 žinys, matracas.
šyna (vok., g.-l.) – ratlankis.
šinka (vok.-l.) – kumpis.
šiška (g.-l.) – kankorėžis.
šlipsis (vok.) – kaklaraištis.
šliūbas (1.) – jungtuvės, sutuoktuvės.
šliurės (vok.) – šlepetės, kurpelės.
šližikai (1.) – prėskučiai.
šmotas (1.) – gabalas.
šniūras (vok.-l.) – virvė, varstis.
špilka (vok.-l.) – segtukas.
špokas (1.) – varnėnas.
šriftas (vok.) – spaudmuo.
šriubas (vok., l.-g.) – sraigtas.
štakietas (vok.-l.) – statinis, statinys.
Štrausas (vok.) – strutis.
švogeris (vok.-l.) – svainis.
tartokas (1.) – lentpiuvė.
terioti (g.) – niokoti, siaubti, naikinti.
trusikai (r.) – glaudės, kelnaitės.
turavoti (1.) – antrinti, pritarti.
tusyti (1.) – troškinti,
uksusas (g.) – actas.
ulioti (g.) – linksmintis, trankytis, puo-
 tauti.
užganėdinti (nevykęs darinys) – paten-
 kinti.
užįdomauti (nevykęs žodis) – sudominti.
užpečkis (hib.) – užkrosnis.
velyk (sl.) – geriau, verčiau.
velyti (g.) – linkėti.
vygė (vok.) – lopšys.
vilyčia (g.) – strėlė.

POEZIJOS PAVASARIS – 75

"Literatūroje ir Mene", Nr. 20, Antanas Jonynas rašo apie jau išgyvenusį Lietuvoje paprotį kasmet suruošti įprastinę poezijos šventę. Jis sako, kad jinai įgauna visuomeninį pobūdį ir žmonių laukiama, ypač poetų. Ši šventė tarsi pabrėžia poeto visuomeninės atsakomybės reikšmę ir leidžia jam pačiam pajusti ir kitiems parodyti visuomeninę vietą, kurią mūsų laikais užima poezija liaudies gyvenime. Šiemetinei Poezijos pavasario šventei pridudama ypatinga didelė reikšmė – ji švenčiama tuojau po karo pabaigos trisdešimtmečio jubiliejaus.

Šių metų poetinės kūrybos pagrindinė mintis bus: Žmogus ir karas, Žmogus ir taika, Žmogus ir istorija, Žmogus ir žmoniškumas, Žmogus ir gyvybė. Žmogus ir mirtis. Žmogus ir kūryba. Žmogus ir naikinimas. Tai įvykiai, kuriuos vienaip ar kitaip pergyveno visos mūsų kartos. Vyresnieji šios šventės poetai yra: Salomėja Nėris, A. Venclova, K. Korsakas, V. Mozūriūnas, E. Mieželaitis, V. Reimeris, kurių poezijos posmai sukurti karo pergyvenimo dienomis. Šventėje dalyvaus ir jaunieji: Just. Marcinkevičius, A. Maldonis, A. Baltakis, M. Martinaitis, J. Strielkūnas, R. Keturakis ir daug kitų.

Vilija (g.-l.) – Neris.

vinkelis (vok.) – kampainis.

vosilka (g.-l.) – rugiagėlė.

zovieskas (g.) – vyrius,

zubryti (r.) (mokantis) kalti,

zupė (vok.-l.) – sriuba.

žulikas (r.) – sukčius, apgavikas.

Mūsų poezijoje visais laikais ir visų kartų poetų kūryboje gyvai ir jaudinančiai atsispindėjo liaudies gyvenimas, ypač istoriniais laikotarpiais.

Poezijos pavasaris yra ne tik poetų, bet ir poezijos skaitytojų šventė. Ypač daug skaitytojų šiemet bus karo dalyvių, kuriuos matydami klausytojai išsivaizduos susitinką su eilėraščių lyriniais didvyriais.

Šių metų *Poezijos pavasario* šventėje bus skaitomi Eduardo Mieželaičio posmai iš ciklo "M. K. Čiurlionio laiškai", Juozo Macevičiaus iš ciklo "Karo matematika" ir kt.

Čia norime supažindinti skaitytojus su Justino Marcinkevičiaus eilėraščiu "O tėviške":

O tėviške, laukų drugeli margas.

Jau tavo pieva – mano atmintis,
kur tu skraidai skambi, lengva, spalvinga,
kaip atlaidų skarelės parugėm.

O tėviške, sudžiūvus duonos rieke,
nulūžęs šaukšte, peili be kriaunų,
takeli, dingstantis vaikystės soduos,
kur šviečia motinos graži galva.

O tėviške, suskilus tėvo klumpe,
puodeli šilto pieno vakare,
sesers maldaknyge, elementoriau,
į dilgėles nukritęs obuoly.

O tėviške, sudžiūvus duonos rieke,
ligonio kosuly nakties tamsoj,
nutrūkęs panti, šiltas karvės snuki,
komunija prilipus gomury.

O tėviške, aprūkęs lempos stikle,
praplyšus kojine, rugių šlitie,
kuodeli pakulų, sulos puodyne,
dūmeli, vinguriuojantis dangun.

O tėviške, kukuojantis beržyne!

Po tavo giliašakne širdimi
lyg po užkeiktu akmeniu palindo
vaikystė mano – tas baikštus žaltys.

O tėviške, drugeli mano margas!
Po tavo sutrūnėjusiu slenksčiu
lig šiol dar guli stebuklingi žodžiai,
kurių, tur būt, jau niekam nebereiks.

Justinas Marcinkevičius gimė 1930 m. kovo mėn. 10 d. Prienų rajone. 1954 m. baigė Vilniaus valstybinio universiteto istorijos - filologijos fakultetą. Pirmuosius eilėraščius pradėjo spausdinti 1953 m. Išleido savo poezijos 10 knygų. Išvertė A. Mickevičiaus "Vėlines" ir "Meilės sonetus". Iš estų kalbos išvertė jų liaudies epą "Kalevo sūnūs" ir S. Jesenino rinktinę "Poeziją". Už poemą "Dvidešimtas pavasaris" 1957 m. laimėjo respublikinę premiją.

LIETUVOS GAMYBINĖS ŽUVIES PRAMONĖS SUSIRINKIMAS

Šis žvejų partinis susirinkimas mums įdomus tuo, kad jame buvo nurodyta, kaip būtina ryžtingai pagerinti idėjinį politinį darbą jūreivių tarpe, nes jis dar nepakankamai formuoja jų marksistinę-lenininę pasaulėžiūrą. Įmonių vadovai ir bazių partinių komitetų sekretoriai dar nėra pakankamai veiklūs savo skyriuose ir tarnybose. Jie per mažai panaudoja žvejybos laivyno įtaką uždaryti kelią įvairiems nukrypimams nuo partijos linijos. Nutarta didinti komunistinį vadovavimo vaidmenį, ekonomijos vystymosi mastus ir uždavinius, kurie reikalauja nuolat tobulinti partinį vadovavimą.

Laivuose daromi susirinkimai, pokalbiai, kuriuose plačiai aiškinami TSKP centro komiteto balandžio mėn. vadovaujančiųjų narių susirinkimo nutarimai. Laivų įgulų partiniuose susirinkimuose svarstomi svarbūs gyvenamo laiko keliami klausimai.

Šiandien mums suprantama, kodėl komunistų partija skiria tiek daug dėmesio jūrininkams, norėdama juos padaryti ištikimus partijai. Duomenys kalba patys už save. Vakarų pasaulyje nušokusį nuo komunistų laivų turime labai daug jūreivių. Jų nemažai ir lietuvių tarpe.

KAUNE DAUG ŠIUKŠLYNŲ

Kauną puošia gražūs upių šlaitai, bet, deja, jie labai prišiukšlinti. Gyventojai susirinkusias šiukšles beria nuo šlaito. Balandžio mėn. Nėries šlaitai buvo nuvalyti, bet vos tik savaitei praėjus, vėl pilna visokių atmatų.

Ties Vilijampolės tiltu vanduo tiek užterštas, kad net yra užrašai "maudytis draudžiama". Vaikai jų nepaiso ir maudosi.

Eidamas Laisvės alėja, matai šviečiančias bei puošnias "Orbitos" ir "Metropolio" iškabas. Tuo tarpu jų kiemuose – šiukšlynas. Palaidas šiukšles pusto vėjas. Čia mėtosi metalinės ir medinės dėžės, stiklo šukės, maisto liekanos.

"Tiesoje", Nr. 93, klausiamo, kaip ilgai bus pakenčiama tokia netvarka.

Mums labai keista, kad patys komunistai, apie tokius dalykus rašydami savo viename laikraštyje, patys save klausia, kada jie apsišvarins? Čia nėra atsakymo, nes pas juos tvarkos ir švaros nebuvo nuo pradžios komunistinės santvarkos įvedimo, jos ir nebus, kol komunizmas gyvuos.

PAMINĖTA KOMPOZITORIAUS JUOZO GRUODŽIO JUBILIEJUS

Kompozitoriaus Juozo Gruodžio 90-tosios gimimo metinės paminėtos iškilmingu koncertu Kaune ir Vilniuje. Per koncertą solistė R. Maciūtė padainavo keletą J. Gruodžio dainų, kurios susilaukė didelio pasisekimo. Šalia visuomenės mėgstamų dainų "Rudenėlio" ir "Variacijų liaudies dainų temomis", po trisdešimties metų pertraukos suskambo monumentali J. Gruodžio simfoninė poema "Iš Lietuvos praeities" ir įspūdingas gedulingas maršas iš muzikos V. Krėvės "Šarūnui".

Lietuvių tarpe žinomi kompozitoriai yra buvę J. Gruodžio mokiniai: A. Budriūnas, J. Gaidelis, A. Nabažas, A. Račiūnas, Kl. Griaudė ir kt.

Kompozitorius J. Gruodis savo kūryba labai gausus, originalus ir įvairus. Būdamas 4 metų, pianinu bandydavo skambinti polkutes ir valsus. Sulaukęs 13 metų amžiaus, bandė pirmąsias kompozicijas. (Kultūros Bazarai, Nr. 2, 1975).

IŠ KAIMO SIUVĖJO SKRYNELĖS

Lietuvių kalbos ir literatūros institutas pradėjo leisti praeities tautosakos rinkėjų medžiagą. Praeity metais išspausdino siuvėjo Mato Slančiausko "Šiaurės Lietuvos pasakos", 452 puslapių knygą, tautosakinio palikimo rinkinį.

Matas gimė 1850 m. vasario mėn. 9 d. Trumpaičių kaime, Gruzdžių vls., Šiaulių apskr., mirė 1924 m. kovo mėn. 11 d. Būdamas neturtingų tėvų sūnus, baigęs pradžios mokyklą, išmoko siuvėjo amato. Rašyti pradėjo "Aušroje" ir kituose to meto laikraščiuose. Buvo knygnešys. Keliaudamas per žmones, rinko pasakas, dainas, mįsles, patarles, burtus. Užrašė beveik 800 dainų, 800 pasakojamosios tautosakos kūrinių, 200 mįslių, apie 1000 patarlių ir priežodžių. Aprašinėdavo to krašto gyventojų buitį, papročius, o taip pat ir pats mėgindavo kurti eilėraščius ir trumpus pasakojimus. (Kultūros Barai, Nr. 2, 1975).

LEIDINĖLIS "KUPIŠKĖNŲ VESTUVĖS"

Leidinėlį sudaro devyni nemažo dydžio atvirukai (dešimtas viršelyje), vaizduojantys šventiniais aukštaičių drabužiais aptaisytas lėles įvairiose vestuvinių apeigų scenose.

Lėles sukūrė liaudies menininkė O. Bakanauskienė. Lėlės savo išvaizda ir spalvingumu gyvai perteikia senuosius lietuvių vestuvių papročius. Šią knygutę išleisti paskatino etnografinis vaidinimas "Senovinės kupiškėnų vestuvės". Knygutę išleido "Minties" leidykla.

LIETUVIAI ŽURNALISTAI GABIAUSI

Aukščiausią premiją – 600 rublių laimėjo Lietuvos Respublikos žurnalistas Aleksandras Remeikis už apybraižą "Koks gražus pavasaris", "Jaunimo gretų" surengtame tarprespublikiniame konkurse "Draugystė", skirtame pergalės prieš Vokietiją trisdešimtmečiui paminėti. Antrąją premiją – 400 rublių (kurių buvo dvi) laimėjo Jurgis Usinavičius už apybraižą "Menu ežerą degantį". Trečiąją premiją – 200 rublių (kurių buvo keturios) laimėjo Vladas Vaičekauskas už apybraižą "Komisarai, atakon!". Šiam kon-

kursui iš viso buvo atsiųsta šimtas viena apybraiža. ("Tiesa", Nr. 108).

KALVIŲ ŠVENTĖS

Kalviai pavergtoje Lietuvoje turi savo šventes. Po karo jau suruošta antroji, kuri įvyko Druskininkų turgavietėje. Atidarant antrąją respublikinę kalvių dieną, buvo prisiminta seni kalvių papročiai visoje Lietuvoje, o ypač Dzūkijoje. Buvo varžybos, ir kalviai turėjo progą parodyti savo sugebėjimus kalti šalta ir karštą metalą, kaustyti arklius, taisyti plūgus, kalti kaplius ir "saulutes", aštrinti plūgų noragus. Ypatingos pagyros susilaukė Dzūkijos krašto kalviai, nes jie dar ir šiandien labai meistriškai kalta trinagius, keturnagius ir kitokius kaplius. (Kultūros Borai, Nr. 2, 1975).

MIRĖ PETRAS OLEKA

Petras Oleka buvo operos solistas, režisierius ir mokytojas. Vaikystę ir jaunulio metus praleido Rusijoje. Baigęs Maskvoje gimnaziją, porą metų Maskvos universitete studijavo mediciną. Nejausdamas pašaukimo tapti daktaru, pradėjo mokytis muzikos ir dainavimo.

1918 m. grįžo į Lietuvą. Su dramos aktorium-režisierium A. Sutkum ir kompozitorium J. Naujeliu koncertuodami apvažiavo didesnius Lietuvos miestus.

Petras Oleka buvo mūsų pirmosios – istorinės "Traviatos" dalyvis, atlikdamas daktaro vaidmenį. 1920 m. įsijungė į "Meno kūrėjų" draugijos muzikų skyrių, prisidėdamas savo darbu prie Lietuvos operos teatro įkūrimo.

1922-23 m. su tenoru J. Byra ir smukinininku M. Leskevičium atvykę į JAV, surengė daug koncertų Amerikos lietuviams.

Nuo 1931 m. atsidėjo vien tik režisūrai. Buvo pakviestas mokytoju į Kauno konservatoriją. Jo operinės vaidybos mokyklą lankė eilė solistų: S. Adomaitienė, Zaniauskaitė, VI. Baltrušaitis, J. Stasiūnas, K. Gutauskas, E. Kaniava ir kt.

Valstybės operos teatre jis režisavo šias lietuvių kompozitorių operas: J. Karnavičiaus "Gražiną" – 1933 m., "Radvilą Perkūną" – 1937 m., M. Petrausko ir J. Dambrausko

"Eglė" — 1939 m., St. Šimkaus "Pagirėnus"
— 1942 m.

Mirė balandžio mėn. 17 d., eidamas 80-tuosius amžiaus metus.

TRUMPAI:

* Panevėžio rajone, Sujetuose, neseniai atidengtas paminklinis akmuo Salomėjai Nėriai. Paminklo autorius — liaudies skulptorius panevėžietis S. Budzilauskas. Atidengimo apeigose dalyvavo poetas A. Žukauskas. Jauna poetė D. Pranskytė skaitė S. Nėries eilėraščius. (L. ir M., Nr. 20).

* V. Mykolaičio-Putino veikalas "Valdovai", režisuotas Šiaulių teatro režisierės Aurelijos Ragauskaitės, gavo TSRS kultūros ministerijos premiją — už geriausią 1973-74 m. sezono dramos teatro pastatymą.

* Salomėjos Nėries poema "Eglė žalčių karalienė" išversta į latvių kalbą, kurios išspausdinta 33000 knygų.

* Šiandien jau iš Vilniaus autobusais galima tiesiog nuvažiuoti į Leningradą, Baltarusiją, Latviją ir Estiją.

Minint 30 metų sukaktį nuo karo pabaigos, Klaipėdoje vyko respublikos dramų teatrų festivalis. Jame su naujausiais vaidinimais pasirodė Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio teatrai.

* "Teatras ir jo vaidinimai turi būti jungti, komunistiškai auklėjant darbo žmones, duodant jiems idėjinę kryptį". Apie tai kalbėjo Lietuvos Komunistų Partijos C. K. kultūros skyriaus vedėjas S. Šimkus. Tai sena komunistų "dainelė" — nė viena šventė nepraeina be komunistiškos propagandos.

TRUMPAI IŠ VISUR

* *Madrido kardinolas Enrique Tarancon* įsteigė Ispanijos sostinėje specialią parapiją angliškai kalbantiems: amerikiečiams, britams, airiams ir jų šeimoms. Madrido arkivyskupija turi apie 4.1 mil. katalikų, ir joje yra 605 parapijos.

* *Tarptautinio Eucharistinio kongreso*, kuris įvyks 1976 m. rugp. 1-18 d. Phila-

delphijoje, temą popiežius Paulius VI patvirtino tokią: "Eucharistija ir žmonijos šeimos alkis". Tai bus jau 41-mas tarptautinis Eucharistinis kongresas.

* *Šveicarų kardinolas Charles Journet*, mokslininkas, kelių teologinių knygų autorius, mirė Friburge, sulaukęs 84 m. amžiaus. Tai buvo iš viso tik trečias šveicarų kardinolas.

* *Astronautas Eugene A. Cernan*, katalikas, buvo su žmona priimtas popiežiaus Pauliaus VI. Cernan skrido į tolimąsias erdves 1966 m., taip pat 1969 m. Apolo 10 erdvėlaiviu skrido mėnulio orbitoje, o Apolo 17 skridime išbuvo ant mėnulio paviršiaus 74 val. 59 min. Jis parinktas liepos 15 d. skristi į tolimąsias erdves jungtinėje JAV ir Sovietų Sąjungos astronautų grupėje. Po audiencijos astronautas Cernan pasakė reporteriams: "Popiežius labai domėjosi mano išpūdžiais tolimosiose erdvėse. Aš jam pasakiau, kad begalinėse erdvėse platybėse Dievo buvimas labiau jaučiamas, kaip kur nors kitur".

* *Apie 3,000 suaugusiųjų* Velykų išvakarėse buvo priimti į katalikų Bažnyčią Uviros vyskupijoje, Zaire, Afrikoje.

* *Arkivyskupui Fulton Sheen*, pirmaujančiam JAV katalikų televizijos ir radijo kalbėtojų bei daugelio knygų autoriui. Katalikų universitetas Washingtone suteikė garbės daktaro laipsnį bei pirmąjį to universiteto įvestą garbės žymenį.

* *Katalikų šalpos tarnyba* į Pietų Vietnamą buvo sutelkusi 157 tarnautojus, o į Kambodiją net 347, besistengdama padėti nukentėjusiems nuo karo. Pačiose kritiškiausiose Vietnamo ir Kambodijos dienose Katalikų šalpos tarnyba pareiškė pasiryžimą nesitraukti iš šalpos darbo, koks režimas tuose kraštuose bebūtų.

* *Daugiau kaip šimtas katalikų ir protestantų atstovų* dalyvavo bendrose studijų dienose Ottawoje, Kanadoje, svarstant priemones kovai prieš badą pasaulyje. Svarstyta ne tik parama maistu, bet ir pažangiųjų kraštų pagalba pakelti atsilikusių šalių ūkį, kad jie patys galėtų visais reikmenimis apsirūpinti.

- Šiluvos bažnyčią popiežius Paulius VI paauskštino, suteikdamas Mažosios bazilikos vardą, teises ir liturgines privilegijas. Popiežiaus raštas paskelbtas oficialiame Vatikano leidinyje "Acta Apostolicae Sedis" 1975 m. kovo 31 d. Ši privilegija suteikta, prašant vysk. J. Matulaičiui-Labukui. Iki šiol mažesnės bazilikos titulą Lietuvoje turėjo tik Kau-no ir Vilniaus katedros. Tas titulas teikia daugiau atlaidų ir platesnes galimybes li-turginėse išskilmėse.

- Australijos katalikės moterys suorga-nizavo pasninko dieną. Tuo būdu sutaupytų pinigų surinkta 14 milijonų šilingų, kurie pasiūti Laoso pabėgėlių globai ir raupsuo-tiesiems gydyti.

- Varšuvoje buvo surengtos katalikų studijų dienos. Apie 90 tikybos mokytojų užbaigė pusantro mėnesio užtrukusius kate-kizacijos kursus.

- Prel. Jonas Bulaitis buvo parinktas at-stovauti Šventajam Sostui Jungtinių Tautų konferencijoje gamtos apsaugos klausi-mams svarstyti. Konferencija sušaukta Nai-robi mieste, Kenijoje. Prel. Bulaitis yra D. Britanijos lietuvis, dirbęs Apaštališkoje nun-ciatūroje Nairobi mieste.

- Komunistai išžudė daug našlaičių, glo-botų katalikų našlaitynuose Vietname. Ypač žudė našlaičius, kurių motinos buvo viet-nės, o tėvai amerikiečiai. Apie tai pranešė "Register", gavęs informaciją iš dr. McKin-ney ir kitų.

- Da Nang mieste, Vietname, komunis-tai ne tik nužudė apie 400 našlaičių, bet ir juos globojusias seses vienuoles. Vieną visiškai nušovė, o kita peršauta nukraujavo iki mirties. Anot to paties dr. McKinney liu-dijimo, vadinamajame Kinų paplūdimy nu-žudyta ypač daug žmonių. Moterims, kurios bendravo su amerikiečiais kareiviais, ko-munistai kapoję galvas. Da Trang našlaity-ne komunistai nužudytos seselės galvą pa-movė ant stulpo.

- Jeruzalės miesto vadovybei prašant ir suteikiant lėšų, buvo perkelta Kristaus sta-tula iš Alyvų kalno našlaityno į privatiškes-nę vietą, kur ji pasiliks ne tokioje viešumo-je.

- Misijų reikalams pasaulio katalikai, nežiūrint finansiškų sunkumų, 1974 m. su-aukojo 21 milijoną dolerių – daugiau negu ankstyvesniais metais.

- Afrikos ir Madagaskaro vyskupai sa-vo konferencijoje Romoje svarstė, kaip Af-rikos Bažnyčia galėtų būti savo liturgija, kultūrine išraiška ir teologinėmis pažiūro-mis daugiau afrikietiška.

- Jugoslavijoje Šv. Rašto Draugija kas-met išspausdina apie 150,000 egzempliorių Šv. Rašto devyniomis kalbomis.

- Turkijoje pirmą kartą buvo leista par-davinėti Šv. Raštą tarptautinėje parodoje Izmiere.

- JAV 1975 m. pradžioje buvo 58,909 kunigai. Per metus padaugėjo 2,197. Seselių vienuolių buvo 135,225. Katalikų mokyklose buvo 3,5 milijonų auklėtinių. Katalikų JAV 1975 m. pradžioje buvo 48,7 milijonų. Nuo 1973 m. katalikų skaičius paaugo 236,000. Suaugusiųjų į katalikų tikėjimą per metus perėjo 75,000. Šios žinios paskelbtos oficia-lioje JAV statistikos knygoje "Catholic Di-rectory".

- Fatimos šventovėje, Portugalijoje, mi-nint 58-tąsias Marijos apsireiškimo metines, buvo suvažiavę 300,000 maldininkų. Mišias už ligonius atnašavo kard. Franz Koenig, atvykęs iš Austrijos sostinės Vienos. Pa-moksle perteikė popiežiaus sveikinimą. Pa-žymėjo, kad jis atvyko nuo geležinės už-dangos pasienio ir priminė pavojus Bažny-čiai.

- Dvi seselės vienuolės mokslo metų pa-baigoje gavo bažnytinės teisės daktaro laipsnius JAV Katalikų universitete, Vašing-tone. Jos yra pirmosios moterys, gavusios tokį mokslo laipsnį JAV. Jos galės dirbti bažnytiniuose teismuose, moterystės bylose. Sesuo Judita Ona Barnhister, uršulietė, dirbs Toledo vyskupijoje, o sesuo -Liucija Vaz-guez, domininkone, dirbuosis Detroite.

- 1974 m. JAV pakrikštyta 876,306 kata-likų naujagimiai. Nuo 1973 m. krikštų skai-čius sumažėjo 40,258.

- Čikagos arkivyskupija yra didžiausia JAV. Ji turi 2,466,294 narius. Antroji savo didumu yra Los Angeles arkivyskupija su

2,099,749 nariais, trečioji – Bostono su 2,004,002 nariais.

- JAV katalikai šių metų pradžioje turėjo 10,839 mokyklas. Dėl finansinių sunkumų per metus buvo sujungta ar užsidarė 170 mokyklų. Katalikų mokyklose dirba 171,797 mokytojai, kurių 51% pasauliečiai. JAV katalikai turi 251 kolegiją ar universitetą, kurių lankymas per metus padidėjo 15,162 studentais. Šių metų pradžioje buvo 422,243 studentai. Ligoninių ir kitų panašių įstaigų JAV katalikai turi 761. Jose pacientų skaičius 1974 m. pasiekė rekordinį skaičių – 29,670,629.

- Šių metų birželio mėn. 29 d. Romoje, Šv. Petro aikštėje, buvo išventinta 400 naujų kunigų, tarp jų 30 amerikiečių. Šventinimo apeigas atliko Paulius VI.

- A.a. kard. Mindszenty šių metų balandžio 16 d. turėjo su lietuviais pasikalbėjimą Venecuelos sostinėje Caracas, V. Dambrovos rezidencijoje. Paklaustas apie prasmingiausią dabarties lietuvių įnašą, kardinolas pasakė: "Visų pirma išlaikykite šeimose savo kalbą. Jei išsilaiko kalba, išsilaiko atitinkami jausmai, atsiranda draugystė tarp tų, kurie pritaria savosios kalbos vartojimui. Savosios kalbos vartojimas išvysto ir bendrą galvosena, sustiprina ryšius ir išlaiko tradicijas".

- Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika leidžiama ir toliau, nežiūrint kratų, areštų ir teismų, nežiūrint okupantų pastangų ją sunaikinti. Iki birželio mėn. pradžios šio Lietuvos slapto leidinio JAV-bes pasiekė 15 numerių. Juose paminėta šimtai faktų apie tikėjimo persekiojimą Lietuvoje.

- Arkiv. Juozas Bernardin, Cincinnati arkivyskupijos galva, JAV vyskupų konferencijos pirmininkas, skatina visus krikščionis protestuoti prieš religijos persekiojimus Lietuvoje.

- Įvairių sričių mokslininkų grupė Miunchene turėjo svarstybas: "Religija Sovietų Sąjungoje ir jos valdomuose kraštuose". Dalyvavo ir iš Sovietų Sąjungos ištremtas rašytojas, istorikas Levitin-Krasnovas, buvęs Maskvos universiteto prof. A. Piatigorskis ir kiti. Dalyviai parodė didelį susidomėjimą

Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika. Apie ją informavo iš Romos atvykęs kun. dr. J. Vaišnora.

- Pax Romana kongresas Romoje svarstė temą: "Ką krikščionis galvoja apie dabartinę bendruomenių krizę?" Dalyvavo per 200 delegatų iš 45 kraštų. Pax Romana jungia visų šalių studentus katalikus ir akademikus. Lietuviai ateitininkai tame sąjūdyje dalyvauja nuo 1925 metų. Net to sąjūdžio pirmininku 1959 m. buvo išrinktas lietuvis dr. V. Vygantas. Tose pareigose jis išbuvo 7 metus.

- Katalikai, protestantai ir žydai ateinančių metų balandžio mėnesį numato Philadelphiaje sušaukti bendrą konferenciją, kur svarstys religinės laisvės ir ekumeninius klausimus.

- Paulius VI Vatikane pasveikino apie 300 dviratininkų, dalyvavusių tarptautinėse rungtyse, pareikšdamas Bažnyčios prielankumą sportui. Popiežių pasveikino pasaulinio garso čempionai: belgas W. Merkckx ir italas F. Gimondi. Merkckx popiežiui padovanojo dviratį, kuriuo buvo laimėjęs tarptautines lenktynes.

- Ann Van Hoof, gyvenanti vadinamoje apsirėškimų vietoje Necedah, Wis., sakosi per 25 m. reginti Mariją. Bažnytinės komisijos tyrimai to nepatvirtino. Vyskupo draudžiama, ji nepaklausė, tad La Cross vyskupas Fr. W. Freking ją nubaudė interdiktu. Interdiktas nėra ekskomunika: jis iš Bažnyčios nepašalina, tik draudžia naudotis Bažnyčios privilegijomis – sakramentais. Ji gali pasinaudoti tik atgailos sakramentu, pirma pasiryžusi pasitaisyti ir paklusti vyskupo sprendimui. Tada interdiktas bus nuimtas.

- Motinos Seton paskelbimas šventąja bus rugsėjo 14 d. JAV katalikų vadovybė kreipėsi į televizijos tinklus, siūlydama, kad šios amerikietės paskelbimo šventąja apeigos būtų perteikiamos per Amerikos televiziją.

- NATO karių *maldivininkų* kelionė birželio pradžioje sutrauks kelias dešimtis tūkstančių Šiaurės Atlanto Gynybos santarvės karių į Liurdą.

- *Palaimintuoju paskelbtas* kun. Cesar de Bus, Krikščioniškojo mokslo vienuolijos steigėjas XVI šimtmetyje. Išskilmės įvyko Romoje balandžio 27 d., dalyvaujant 14 kardinolų, daug vyskupų ir apie 35,000 kitų tikinčiųjų.

- *Pašaukimas į dvasinį luomą*, – kalbėjo Paulius VI Šv. Petro bazilikoje, – yra pašaukimas į pasišventimą ir heroizmą; tai išskyrimas į šiais laikais skausmingą kelią, skirtingą nuo paprastojo, bet šia kilnia auka žmonija yra vedama keliu į dalinimąsi velykine paslaptimi.

- *Gėrimas* yra didžiai nuostolingas; trečdalis visų JAV-se areštuojamųjų patenka į policijos rankas dėl alkoholio; pusė nužudymų ir trečdalis nusižudymų turi ryšį su alkoholio vartojimu; apie pusė mirtinų nelaimių keliuose būna dėl alkoholio; ne mažiau kaip 10 milijonų amerikiečių gyvenime turi problemų, surištų su alkoholiu; įpratimas gerti yra rimčiausia JAV problema iš visų tokių narkotinių nuodijimųsi.

Ar knyga išreiškia katalikybės mintį?
Dabar tai bus lengviau nustatyti, nes nauju popiežiaus Pauliaus potvarkiu įvedama nuostata, kad katalikai, prieš spausdindami veikalą tikėjimo ar doros klausimais, turi gauti pritarimą arba to vyskupo, kurio vyskupijoje gyvena, arba to, kurio vyskupijoje knyga pasirodys. Vyskupai turi teisę paskirti patarėjus, kurie padės nuspręsti, ar veiklas derinasi su katalikybės tiesomis.

- *Rašytojas Vladimiras Maksimovas*, žurnalo "Kontinentas" įsteigėjas vakaruose, ištrūkęs iš Rusijos ir apsigyvenęs laisvajame pasaulyje, dabar skelbia religines idėjas, tvirtindamas, kad be dvasinių vertybių pažinimo nėra kitų ribų, kurios suvaldytų žmoguje esantį žvėrį.

- *Moterų šventinimas* kunigais nenumatomas. Taip pareiškė popiežius Paulius VI grupei asmenų, studijuojančių moterų ryšį su Bažnyčia. Popiežius priminė, kad pats Kristus jas pašaukė būti mokinėmis ir bendradarbiomis, bet ne įšventintais apaštalais.

- *JAV katalikų vyskupų konferencija* turėjo jau apie 10 regionalinių pasitarimų, kuriuose ypač buvo svarstomi katechetiniai

dėsniai: tikybos tiesos, kurios turi būti dėstomos mokyklose ir kitomis progomis.

- *Zairo valstybėje*, Afrikoje, beveik visoms 53 vyskupijoms vadovauja vietiniai vyskupai, o 1959 m. tebuvo tik trys vietiniai vyskupai iš 40-ties.

- *Latvijoje* okupantų komunistų vyriausybė susekė slaptą baptistų spaustuę ir konfiskavo ten išspausdintų 30,000 evangelijų.

- Dr. W. Wissert Hooft, Pasaulio Bažnyčių tarybos pirmininkas, apdovanotas kard. A. Bea medaliu už nuopelnus, siekiant suartinti Pasaulio bažnyčių tarybą su Katalikų Bažnyčia.

- *Čekoslovakijoje* išspausdinta 28,300 egzempliorių keturių evangelijų.

- *Rytų Vokietijoje*, kaip skelbia "American Bible Society Record", 1974 m. buvo paskleista 281,041 egzempliorius Šv. Rašto.

- *Vandenburgo aviacijos bazėje*, JAV-se, 1974 m. Šv. Rašto savaitės metu buvo paskleista 28,000 Šv. Rašto knygų.

- *Dominikonų respublikoje* specialaus mėnesį užtrukusio vajaus metu buvo visame krašte paskleista 467,180 Šv. Rašto knygų.

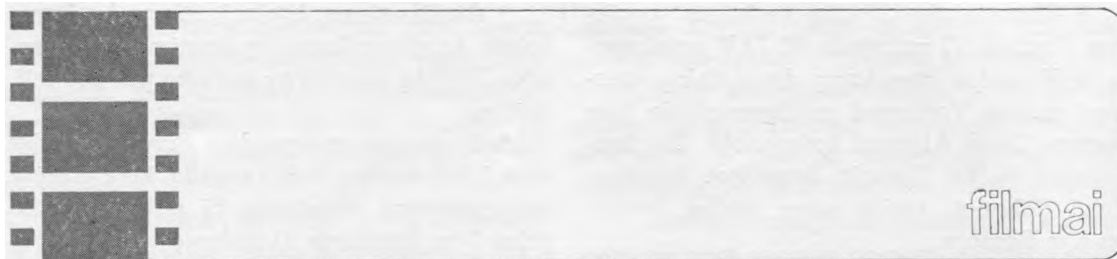
- *Vatikane* 1974 m. buvo 356 piliečiai, septyniais daugiau negu 1973 m. Telefoniinių šaukimų buvo 4,535,952. Vatikano observatorija per tuos metus susekė 184 naujas žvaigždes. Vatikanas turi 109 automobilius ir kitas mašinas. Į Vatikano geležinkelio stotį atvažiavo 561 vagonas su prekėmis per tuos 1974 m. Vatikano observatorija per metus paskelbė 40 mokslo darbų.

- *Vatikano radijas* savo kasdienę programą padidino 20%. Pradėjo kasdien duoti FM muziką. Vatikano laikraštis "Osservatore Romano" jau eina 113 metų.

- *Airijoje* protestantų šv. Luko bažnyčioje buvo suorganizuotos bendros protestantų ir katalikų pamaldos, prašant taikos, krašte. Į pamaldas tikinčiuosius sukviėt Canterbury arkivyskupas D. Coggan, anglikonų bažnyčios galva.

- Per 300 jaunų vokiečių katalikų pade da kelti pažangą įvairiuose besivystančiuose kraštuose, patys išvykę ten dirbuotis.

- *Ekumeninės dvasios* vedamas, popiežius Paulius VI pakvietė 40 JAV episkopų ir Kanados anglikonų dvasininkų atnaušinti mišias Vatikanui priklausančioje San Stefano Degli Abissini bažnyčioje. Tie dvasininkai – tai Šiaurės Amerikos katedraliniai dekanai, turėję savo metinę konferenciją Romoje.
- *JAV katalikų, protestantų ir žydų* atstovai paskelbė atsišaukimą į vyriausybę ir visuomenę, ragindami sustiprinti kovą prieš alkį pasaulyje.
- *Palaimintajam Maksimilijonui Kolbei*, kuris savo mirtimi išgelbėjo šeimos tėvą, bet buvo nacių nužudytas, Šv. Antano bažnyčioje Varšuvoje pastatytas altorius.
- *Naujas sekmadienių mišiolenis* anglų kalba jau išėjo iš spaudos pavadinimu: "The Vatican Sunday Missal". Išleido Daughters of St. Paul. Jame yra sekmadienių ir šventadienių mišios su įvairiomis atmainomis. Turi 1,113 pusi., kainuoja 6 dol. 95 ct.
- *Jaunų katalikų darbininkų* sąjūdžio suvažiavimas įvyko Linze, Austrijoje. Dalyvavo 120 delegatų iš 65 kraštų.
- *Švedijos katalikų mokyklose* padaugėjo mokinių. Iš viso Švedijoje yra apie 70,000 katalikų, kuriuos aptarnauja 99 kunigai.
- *Pasaulyje yra vyrų vienuolių*: jėzuitų – 30,860, pranciškonų – 23,301, saleziečių – 20,423, krikščioniškųjų brolių (besidarbuojančių mokyklose) – 14,517, kapucinų – 13,606, benediktinų – 10,819, maristų – 8,181, dominikonų – 8,086, redemptoristų – 7,540. Kituose vienuolynuose yra po mažiau.
- *Katalikų mokyklų 1974 m.* buvo pasaulyje: 295 universitetai su 366,172 studentais, 2,458 aukšt. mokyklos su 1,068,424 moksleiviais ir 10,902 pradžios mokyklos su 4,556,616 auklėtinių.
- *JAV-se 1974 m.* buvo 109 diecezinės seminarijos su 11,765 klierikais, 293 vienuolynų seminarijos su 7,583 klierikais. Iš viso kunigystei besiruošiančių buvo 19,348.
- *Popiežiškoji mokslo akademija* 1974 m. turėjo 55 narius.
- *Atsilikusiems, badaujantiems kraštams* šelpti Austrijos katalikų jaunimo organizacijos Kalėdų laikotarpy surinko per 200 mil. šilingų.
- *Emigrantų sielovadoje Europoje* dirba apie 1,600 kunigų ir 800 seselių, kiek galima aptarnaudami ir turistus. Šį reikalą tvarko prieš 5 m. Pauliaus VI Romoje įsteigtoji Popiežiška komisija emigrantų ir turistų sielovadai.
- *Prancūzijos katalikai* kovai prieš alkį pasaulyje ir atsilikusių tautų pažangai paremti Afrikoje, Azijoje, Lotynų Amerikoje praėjusiais 1974 m. suaukojo per 20 mil. frankų.
- *Vakarų Vokietijos katalikai* 1974 m. išleido daugiau kaip 16 mil. markių, finansuodami socialinės pažangos projektus Brazilijoje ir kituose Lotynų Amerikos kraštuose.
- *Čikagos arkivyskupijos* 455 parapijos specialioj rinkliavoj pasaulio alkstantiems šelpti suaukojo pusantro milijono dolerių, kuriuos kardinolas Cody perdavė Katalikų šalpos tarnybai, skirstančiai paramą Afrikos, Azijos ir kitiems neturtingiems kraštams.
- *Tarptautinis Eucharistinis kongresas* įvyks rugp. 1-8 dienomis Philadelphijoje. Tai bus jau 41-mas tarptautinis Eucharistinis kongresas. Paskutinį kartą toks kongresas JAV-se buvo 1926 m. Čikagoje.
- *Bendras katalikų ir protestantų teologų* sudarytas katekizmas, išleistas Vokietijoje, turi 720 puslapių. Jį ruošiant, dirbo apie 40 Europos teologų, maždaug pusė jų buvo katalikai, pusė protestantai, bet daugiausia tekstą sudarė katalikų kun. J. Feiner, buvęs Vatikano teologų komisijos narys, drauge su protestantų teologu kun. dr. L. Vischer, kuris yra Pasaulio Bažnyčių Tarybos tikėjimo ir tvarkos komisijos narys. Katekizmas dar neturi oficialaus Bažnyčių patvirtinimo. Jis jau platinamas ir JAV-se.
- *Šimtas metų* suėjo nuo paskyrimo pirmojo kardinolo JAV-se: 1875 m. į kardinolus buvo pakeltas Niujorko arkivyskupas John McCloskey. Jį pakėlė į kardinolus popiežius Pijus IX.

THE MAIDS

Tai filmas iš antros serijos, perteikiančios teatro dramos ekrane. Šis draminis veikalas buvo sukurtas 1947 m. Autorius – Jean Genet. Drama vieno veiksmo, prabangiame Paryžiaus, Liudviko XV stiliaus, bute. Čia pas vieną ponią, tai kietai, tai švelniau pasireiškiančią (ją sėkmingai vaidina Vivien Merchant), yra dvi seserys – tarnaitės: Solange (Glenda Jackson) ir Claire (Susannah York). Abidvi tarnaičių vaidmeny geros. Jos nekenčia savo ponios ir, kai tik ji išeina, jos atsiskubina į šeimininkės miegamąjį. Viena persirengia ponia, o kita pasilieka tarnaitės vaidmeny ir kuria tokias žiaurokos šeimininkės scenas, kur gana gausu tarnaitės niekinimo, žeminimo.

Nemėgdamos ponios, jos anonimišku laišku įskundžia policijai jos jauniki, kuri policija areštuoja, bet paleidžia už užstatą. Dabar tarnaitės bijo, kad jis poniai nepraneštų apie jų įskundimą. Ir nutaria poniai atimti gyvybę. Vėl vaidinant ponią ir tarnaitę, vienai įduoda užnuodytą gėrimą ir, atrodo, ji netenka gyvybės.

Visos trys aktorės stiprios, vaidinimas savotiškai įdomus, ekrane ryškiai perteiktas, turi socialinę mintį, žiūrovą atgrasydamas nuo grubesnio elgesio su tarnais. Tačiau esama, kad ir ne taip aiškių, užuominų, nesiderinančių su religija. Žiūrovo tai mažai bus pastebima. Ir pati nužudymo idėja nėra morali. Pagaliau visas veikalas kiek prasilenkia su realybe: jei tarnaitės jaučiasi ponios kankinamos, jos gi gali mesti tą tarnybą. Vis dėlto savo meniška verte filmas, kurį čia surežisavo Christopher Miles, išsiskiria iš eilinių amerikietišku filmų ir naujojo teatro mėgėjams gali būti įdomus.

JANIS

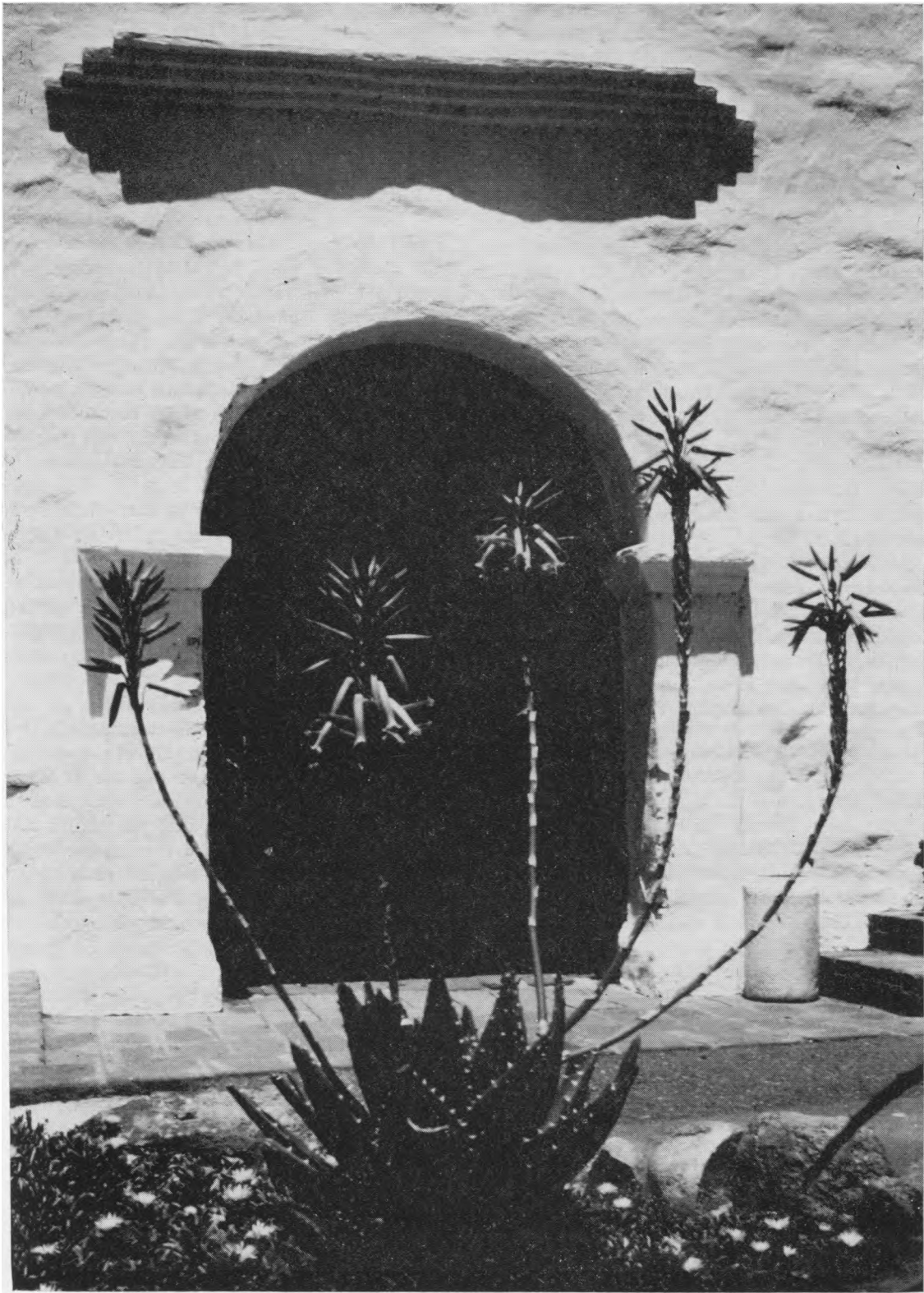
Savotiškas dokumentinis filmas apie baltaveidę dainininkę Janis Joplin, kuri buvo pasirinkusi "negrės dainavimo būdą". Ekrane rodomi vaizdai iš jos gastrolių po JAV, Kanadą

ir Vokietiją, perpinant tai nuotrupomis iš Dick Cavett Show pasikalbėjimo su ja, kai ji grįžo į savo aukštesniąją mokyklą Texas valstybėje atšvęsti 10 m. sukakties nuo mokyklos baigimo. Dainininkė gyva, energinga, bet savotiškai hipiška. Jos dainavimas mums atrodo daugiau grubus šūkavimas, su dar grubesnių žodžių įtarpomis. Jos šauksmus lydi toks pat trankus orkestras. Estetikos nedaug, nebent įdomus tik tas jaunosios kartos pramoginis šėlimas. Ekrane neparodomas Janis nepopuliarumas klasės draugų tarpe, kurie ją nubalsavo: "biauriausiu vyru mokykloje". Neparodoma nei jos mirtis, sulaukus 27 m. (1970), pripuolamai per daug paėmus heroino. Lietuviai filmas bus nuobodžiai triukšmingas, įdomus tik kai kurio dabarties jaunimo muzikinių triukšmingų pramogų vaizdavimu.

YOUNG FRANKENSTEIN

Nespalvotas filmas, susuktas 20th Century-Fox bendrovės. Sudarytas gana išradingo režisieriaus Mel Brooks, kuris sugeba išgalvoti juokingų situacijų ir veiksmų. Pats Brooks sukūręs ir scenarijų, talkinant Gene Wilder, kuris čia yra pagrindiniame dr. Frankensteinio vaidmeny. Jis vaizduoja Amerikos biologijos profesorių, kuris suplanuoja, kaip atgaivinti mirusius audinius. Paslapčia iškasęs numirėlį, jis jį atgaivina, tačiau jo padėjėjas Igor (Marty Feldman, pasireiškęs kaip gabus komikas) padaro klaidą ir įdeda nesveiko žmogaus smegenis... Atgyja pabaisa, kurią ryškiai vaizduoja Peter Boyle, ir ji tai gąsdina, tai juokina žmones. Linksmumo įneša ir policijos valdininkas – inspektorius Kemp (Kenneth Mars), begastroliuojąs su savo dirbtine ranka.

Apskritai, visas vaidinimas, nors amerikiečių pažymimas trimis žvaigždutėmis, gana tuščias. Nėra čia nei gilesnės prasmės, nei vaidybinio meno aukštumų, šiaip sau pramoginis farsas, Frankensteinio pabaisų parodija, kuria

siekiama publiką prajuokinti, pradžiuginti, išblaškyti. Iš dalies tai pasiseka, daugiausia tokiame publikoje, kuri neieško gilaus sąmojaus, o pasitenkina humoristinėmis situacijomis. Kai kuriuose teatruose šis filmas gana ilgai išsilaiško, matyt, kad atsiranda lankytojų.

AL CAPONE

Nemažas pasisekimas dviejų dalių filmo "Godfather", matyt, paskatino The XX Century - Fox bendrovę susukti filmą iš gyvenimo dar labiau žinomo gengsterio – Al Caponės, kurį čia vaidina Ben Gazzara. Kaip pats filmas, taip ir tas pagrindinis aktorius menkas. Kažkaip jis kalba kaip vatos į burną prisikišęs – neaiškiai, nesuprantamai. Jo vaidyboje nieko ypatingo, o paskutinė dalis, kur vaizduojamas sifilitiškas Al Caponės gyvenimo galas, visai menkai suvaidinta. Niekuo labai nepasižymi ir Al Caponės pirmtakas Johnny Torio, kurį čia vaidina Harry Guardino. Filmą vaizduoja visą Al Caponės karjerą nuo laikotarpio po pirmojo Pasaulinio karo iki jo paskutinių dienų Floridoje, psichiškai sunykus. Scenarijaus kūrėjas Howard Browne su režisieriumi Steve Carver bandė publikos dėmesį laimėti kriminaliniais nuotykiiais: muštinėmis, žudymais ir kitais nusikaltimais, o taip pat kalbos vulgarumu bei keletu gašlių scenų, tuo filmą, jau ir taip silpną, padarydami visiškai menkos vertės.

99 AND 44/100% DEAD

Režisierius John Frankenheimer, susukęs šį keisto pavadinimo filmą, yra susidaręs neblogą vardą savo filmais "All Fall Down", "The Manchurian Candidate", taip pat ir perkėlimu į filmą O'Neill dramos "The Iceman Cometh". Tačiau paskutiniu laikotarpiu jis ėmė reikštis menkai. Tai liudija iš dalies ir šis filmas. Jau iš pat pradžių koku žiūrėti, kaip povandeninėmis nuotraukomis rodo ištisą galeriją nusikandintų gengsterių ir nuo jų rankos žuvusių žmonių, su cemento gabalais ant kojų, siūbuojančių stacioniais po vandeniu. Ten jų kone ištisas miestas.

Filme išsivysto gengsteriškas karas, su užangažuotais žudikais, kurie vejojasi automobiliais, klastingai kits kitą tyko. Susidaro kriminalinis filmas, niekuo labai žiūrovo neimponuojąs. Tik gaila laiko, ten patekus. Pagrindinis tų gengsteriškų kariauninkų Richard Harris, Harry Crown vaidmeny, neimponuojantis, panašiai ir kiti: E. O'Brien, Ch. Connor, Br. Dillman. Šiek tiek gilesnio išpūdingumo įneša sce-

nos su Ann Turkel, vaidinančia Crowno sužieduotinę, patenkančią į tragišką situaciją. Tiesa, kaip vaidyboje, taip ir režisūroje yra išpūdingesnių atskirų scenų, tačiau bendra visuma blanki. Tokia bendrovė kaip The 20th Century-Fox galėtų duoti geresnius filmus.

THE OTHER SIDE OF THE MOUNTAIN

Biografinis, giliai žiūrovą paveikiantis filmas, ekraną perkeliąs pašliūžininkės Jill Kinmont tragediją. Tai gyvenimas vienos Kalifornijos studentės, pašliūžų sporto čempionės, kuri ruošėsi dalyvauti olimpiados rungtyne. Paskutiniame išbandyme prieš olimpiadą Alta kalnynuose, Utah valstijoje, ji, pašliūžomis skriedama 40 mylių per valandą greičiu, nukrito nuo skardžiaus, susilaužė sprandą ir, teturėdama 18 m., tapo invalidė, nevaldanti nei kojų, nei rankų. Ji tebėra gyva, mokytojauja ir buvo patarėja, šį filmą Universal bendrovei susukant.

Filme jos vaidmenį atlieka Marilyn Hassett, pati buvusi laikinai paraližuota, bet gerai atsigavusi. Ji su giliu išgyvenimu, tarpais ir su humoru, atlieka savo vaidmenį. Ekrane jos perteikta tragedija iki ašarų jaudinanti, ugdanti taurius užuojautos jausmus, vaizduojanti atkaklias pastangas iš elgetiško invalidumo prisiimti ir naudingą žmogų.

Filmą praturtina jos draugė Audra Jo, irgi pašliūžininkė su olimpinėmis ambicijomis, bet užėjusios polijo ligos padaryta kojų nevaldančia invalidė. Ją čia vaidina Belinda J. Montgomery. Filmą turi stiprių romantinių bruožų. Jill Kinmont sužadėtinis, kurį čia vaidina Bill Vint, pamatęs, kaip invalidėi mergaitei reikia didelių pastangų net ir pakelti džiovintą bulvių skiedrelę, ją palieka. Bet atsiranda kitas, ja giliai susidomėjęs, išvedęs ją į viltingesnį gyvenimą, Dick Buek (Beau Bridges). Jis tarpais stacionas, bet nuoširdus, pasišventęs, ryžtingas, moka sudaryti humoru perpintas situacijas, įnešęs labai daug gyvumo į filmą.

Užtrunkantis 103 min., šis filmas prabėga greit, sumobilizuodamas žiūrovo dėmesį, įsukdamas į gilų mergaitės tragedijos išgyvenimą, ugdydamas ryžtą suprasti žmogų nelaimėje ir jam padėti.

Filmas susuktas pagal Davido Seltzer skriptą, kuriam panaudota knyga "A Long Way Up". Režisierius Larry Pearce sugebėjo filmo slinktį padaryti tikrai intriguojančią. Labai verta šį filmą pamatyti ir suaugusiems, ir jaunimui.

Juozas Prunskis

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Skelbiame septynioliktąjį straipsnio konkursą. Konkurso temos: vyrams — **Kokią norėčiau turėti žmoną**; moterims — **Kokią norėčiau turėti vyrą**; jaunimui — **Kokius norėčiau turėti tėvus**. Jaunimui dar skiriame ir kitą temą — **Jaunimas ir religija**. Čia reikia pana-
grinėti, ar jaunimas domisi religija, ar nuo jos tolsta. Kokios priežastys?

Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus atskirame vokelyje savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai iki šių metų gruodžio mėn. 31 dienos.

Už geriausius rašinius skiriamos penkios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol., V — 25 dol. Premijų mėcenatai: Jolita ir Vida Kriaučeliūnaitės — 150 dol., Birutė Lieponytė — 100 dol., Ona ir Vincas Kuliešiai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol.

Vertinimo komisija bus paskelbta vėliau. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų Lietuviams” koncerte 1976 m. vasario mėn. 22 d., sekmadienį, Jaunimo Centre. Koncerto programą atliks Rimas Strimaitis (tenoras) ir Praurimė Ragienė (sopranas), akompanuojant Manigirdui Motekaičiui.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Konstantinas Avižonis. RINKTINIAI RAŠTAI. I tomas. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija 1975 m. Romoje. Šiame tome rašoma apie bajorus valstybiniame Lietuvos gyvenime Vazų laikais. XXII - 614 psl., kaina 16 dol.

Bronys Raila. PAGUODA. III dalis. Viršelis — Kosto Jezersko. Nidos knygų klubo leidinys 1975 m. 390 psl., kaina 6.50 dol.

Albinas Baranauskas. RUDENYS IR PAVASARIAI. I dalis. Aplan-
kas — V. O. Virkau. Išleido Liet. Knygos klubas 1975 m. 350 psl., kaina 6 dol.

Aleksandras Radžius. BALTAS MĖNULIO MIESTAS. Eilėraščiai. Išleido M. Morkūnas 1975 m. Viršelis ir vinjetės — Danguolės Ston-
čiūtės. 72 psl., kaina 3 dol.

J. Narūne. MŪSŲ ŽVIRBLIS. Iliustruoti eilėraščiai vaikams. Ilius-
travo Zita Sodeikienė. 16 psl., kaina nepažymėta.

Kun. Vytautas Bagdanavičius, M.I.C. VIENUOLINIS GYVENIMAS
arkiv. Jurgio Matulaičio sampratoje. Išleido Immaculata Press 1975
m. rankraščio teisėmis. 88 spl., kaina nepažymėta.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurna-
las. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija Ei-
vaitė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Algirdas Kurauskas, Nijolė Užubalienė. Ad-
ministracija: Petras Kleintotas, S.J., ir Aleksandra Likanderienė. Viršelis — Algirdo Ku-
rausko. Skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, 111.
60636. Telef. — 737-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. 06260. Metinė
prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.